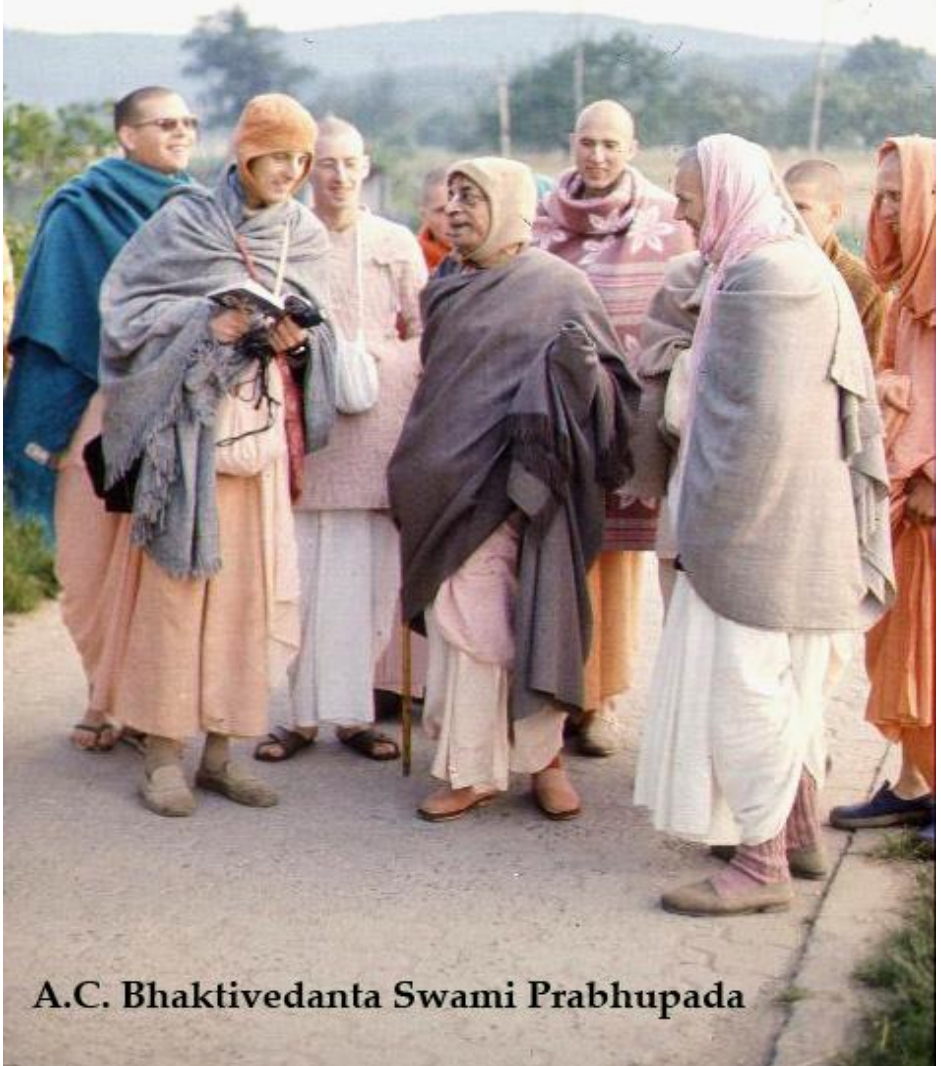


# Savršena pitanja savršeni odgovori



A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupada

## Uvod

Bog, duhovni život – bili su mi to vrlo nejasni pojmovi prije nego sam sreo Šrila Prabhupadu. Oduvijek me zanimala religija, ali prije susreta s Krišninim *bhaktama* nisam imao pravi uvid potreban za uspješno raspitivanje o duhovnom životu. Postojanje Stvoritelja očigledno je za osobu zdravog razuma. Ali, tko je Bog? Tko sam ja? Pohađao sam židovsku školu i studirao orijentalnu filozofiju, no nikada nisam mogao dobiti zadovoljavajuće odgovore na svoja pitanja. *Mantru* Hare Krišna prvi put sam čuo krajem 1968. godine, u Greenwich Villageu, u New Yorku:

*hare krišna hare krišna krišna krišna hare hare  
hare rama hare rama rama rama hare hare*

Zvučala je privlačno i dok sam je slušao osjećao sam se vrlo ugodno. *Mantra* mi se urezala u sjećanje te sam uskoro požalio što od *bhakta* nisam uzeo neki časopis. Kako mi je kasnije bilo objašnjeno transcendentalno sjeme, koje bi moglo izrasti u ljubav prema Bogu, bilo je posađeno.

Nekoliko mjeseci kasnije, u ruke mi je stigla pozivnica na kojoj je bila ispisana *mantra* Hare Krišna. Pozivnica je obećavala: „Pjevajte ova Božja imena i život će vam biti uzvišen!“ Povremeno bih pjevao i mantrao i nalazio da mi *mantra* doista smiruje um.

Nakon što sam diplomirao kemiju, 1971. godine pridružio sam se Mirovnom odredu i otišao u Indiju kao znanstveni predavač. Tamo sam se raspitao o pokretu Hare Krišna. *Mantra* mi se učinila vrlo privlačnom, filozofija zanimljivom, a uz to me je zanimala i izvornost pokreta. Prije odlaska u Indiju, nekoliko puta sam posjetio Krišin hram u New Yorku, ali sam smatrao da naizgled strogi život *bhakte* nije za mene.

U Indiji sam prvi put sreo Krišnine *bhakte* na festivalu kojeg su održavali u Calcutti, tijekom listopada 1971. godine. *Bhakte* su mi objasnili svrhu *yoge* i potrebu za raspitivanjem o duhovnom životu. Počeo sam osjećati da njihovi obredi i svečanosti nisu dosadne, sentimentalne dužnosti, već istinski, razborit način života.

Međutim, u početku mi je bilo vrlo teško razumjeti filozofiju svjesnosti Krišne. Moj me zapadnjački odgoj na puno suptilnih načina sprječavao da vidim stvari koje su bile jasne kao dan! Na sreću, *bhakte* su me uvjerali u potrebu prihvaćanja nekoliko osnovnih strogosti te sam tako počeo dobivati izvjestan uvid u duhovni život. Danas se mogu prisjetiti kako su daleke i oskudne bile moje

predodžbe o duhovnosti i transcendentalnom životu. Tada sam, nakratko, u studenom 1971.godine sreo Šrila Prabhupadu i neposredno nakon toga odlučio postati vegetarijanac. ( Bio sam ponosan što sam vegetarijanac, ali me je kasnije Šrila Prabhupada podsjetio da su čak i golubovi vegetarijanci. )

U veljači 1972. godine, u Calcutti sam susreo neke *bhakte* koji su me pozvali na festival u Mayapur ( sveti otok udaljen 200 kilometara prema sjeveru ). Festival se trebao održati u čast Gospodina Caitanye Mahaprabhua, koji se smatra inkarnacijom samoga Krišne. Bio sam planirao otputovati u Nepal, ali mi Mirovni odred nije dopustio da napustim Indiju i tako sam otišao u Mayapur.

Uputio sam se u Mayapur s namjerom da ostanem najviše dva dana, međutim, ostao sam cijeli tjedan. Na otoku sam bio jedini *abhakta*, a budući da sam živio sa *bhaktama* na njihovoj zemlji, bila je to jedinstvena prilika da se temeljitije upoznam sa svjesnošću Krišne.

Trećeg dana festivala pozvali su me da vidim Šrila Prabhupadu. Živio je u maloj kolibi napravljenj od cigle i slame, namještenoj s dva-tri komada jednostavna namještaja. Šrila Prabhupada me zamolio da sjednem, a potom me upitao kako sam i imam li kakvih pitanja. *Bhakte* su mi objasnili da Šrila Prabhupada može odgovoriti na moja pitanja jer je predstavnik učeničkog naslijeđa duhovnih učitelja. Pomislio sam da Šrila Prabhupada može uistinu znati što se događa u svijetu. Na posljjetku, to su tvrdili njegovi *bhakte*, a ja sam ih volio i cijenio. Imajući to na umu, počeo sam postavljati pitanja. Nisam bio svjestan da sam time pristupio *guruu*, duhovnom učitelju na propisani način ponizno postavljajući pitanja o duhovnom životu.

Izgledalo je da je Šrila Prabhupada zadovoljan sa mnom te je nekoliko sljedećih dana odgovarao na moja pitanja. Uglavnom sam ih postavljao sa akademskog stajališta, no on mi je uvijek davao osobne odgovore, pomažući mi tako da produhovim svoj život. Njegovi su odgovori bili logični, znanstveni, zadovoljavajući i začuđujuće lucidni. Prije nego sam sreo Šrila Prabhupadu i njegove učenike, duhovni život mi je uvijek bio nerazumljiv i nejasan. Međutim, razgovori sa Šrila Prabhupadom bili su realistični, jasni i uzbudljivi! Šrila Prabhupada mi je strpljivo pokušavao pomoći da shvatim kako je Krišna - Bog – najveći uživatelj, najbolji prijatelj i vrhovni vlasnik. Postavljao sam brojne zapreke u prihvaćanju onoga što je bilo očigledno: da moram ozbiljno prihvatiti proces svjesnosti Boga ako želim shvatiti Boga. Šrila Prabhupada me je nepopustljivo, ali ipak ljubazno, požurivao. Iako se nisam mogao baš najbolje izraziti, Šrila Prabhupada je razumio svako moje pitanje.

## Savršena znanost

27.veljače 1972.

**Šrila Prabhupada:** Krišna znači „svima privlačan“. Ako Bog nije privlačan svima, kako može biti Bog? Čovjek je značajan kad je privlačan. Zar ne?

**Bob:** Tako je.

**Šrila Prabhupada:** Prema tome, Bog mora biti privlačan, i to svima privlačan. Zato, ako Bog ima ime ili ako Mu želiš dati neko ime, to može biti samo ime „Krišna“.

**Bob:** Zašto jedino ime „Krišna“?

**Šrila Prabhupada:** Zato što je On svima privlačan. Krišna znači „svima privlačan“. Bog nema ime, ali Mu prema njegovim odlikama dajemo imena. Čovjeka koji je vrlo lijep nazivamo „lijepim“. Onoga tko je vrlo inteligentan nazivamo „pametnim“. Ime se daje prema odlici. Kako je Bog svima privlačan, ime Krišna može se odnositi samo na Njega. Krišna znači „svima privlačan“. To uključuje sve.

**Bob:** A što je sa imenom koje znači „svemoćan“?

**Šrila Prabhupada:** Ako nisi moćan, kako možeš biti svima privlačan? Bog mora biti vrlo lijep. Mora biti vrlo mudar. Mora biti vrlo moćan. Mora biti vrlo slavan.

**Bob:** Je li Krišna privlačan nitkovima?

**Šrila Prabhupada:** O, da! On sam je bio najveći nitkov.

**Bob:** Kako to?

**Šrila Prabhupada:** Zato što je uvijek zadirkivao *gopije*. Ponekad, kad bi Radharani (Krišnina božanska pratilja ) izašla, Krišna bi je napao. Kad bi pala, poviknula bi: „Krišna ne muči me tako.“ Tada bi Krišna iskoristio priliku i poljubio je. Radharani je bila vrlo zadovoljna, no odnosila se prema Krišni kao prema najvećem nitkovu. Ako nema nitkovluka u Krišni, kako onda može postojati u svijetu? Prema našoj formuli, Bog je izvor svega. Nema li nitkovluka u Krišni, kako se uopće može pojaviti? Krišna je izvor svega, ali Njegov je nitkovluk tako drag da ga svi obožavaju.

**Bob:** Što je s nitkovima koji nisu tako dragi?

**Šrila Prabhupada:** Ne, nitkovluk nije dobar, ali Krišna je apsolutan. On je Bog, prema tome Njegov je nitkovluk dobar. Krišna je svedobar. Bog je dobar. Stoga, kada On postane nitkov, i to je dobro. To je Krišna. Nitkovluk nije dobar, ali kada se radi o Krišni,

budući je On apsolutno dobar, onda je i taj nitkovluk također dobar. To moramo razumjeti.

**Bob:** Ima li ljudi koji ne smatraju Krišnu privlačnim?

**Šrila Prabhupada:** Ne. Svi Ga ljudi smatraju privlačnim. Koga Krišna ne privlači? Daj mi neki primjer: „Ovog čovjeka ili ovo živo biće Krišna ne privlači.“ Pokušaj mi samo pronaći takvu osobu.

**Bob:** Netko tko čini stvari u životu za koje zna da su pogrešne, ali ih ipak čini jer želi steći moć, ugled ili novac može smatrati Boga neprivlačnim. Možda Bog za njega nije privlačan jer mu daje osjećaj krivnje.

**Šrila Prabhupada:** Ne, ne daje mu Bog osjećaj krivnje. Za njega je privlačno biti moćan. Čovjek želi postati moćan ili bogat, zar ne? Međutim, nitko nije bogatiji od Krišne. Zato je za njega Krišna privlačan.

**Bob:** Ako se onaj tko želi postati bogat moli Krišni, hoće li to i postati?

**Šrila Prabhupada:** O da!

**Bob:** Može li na taj način postati bogat?

**Šrila Prabhupada:** O da. Budući da je Krišna svemoćan, ako Mu se moliš da postaneš bogat, Krišna će ti to omogućiti.

**Bob:** Ako čovjek živi grješnim životom, ali se moli da postane bogat, može li ipak postati bogat?

**Šrila Prabhupada:** Da. Moliti se Krišni nije zlo. On se nekako moli Krišni pa zato ne možeš reći da je zao.

**Bob:** Da.

**Šrila Prabhupada:** U *Bhagavad-giti* Krišna kaže: *api cet suduracaro bhajate mam ananya-bhak*. Jesi li to čitao?

**Bob:** Da. Ne znam na sanskrtu, ali znam na engleskom: „Čak ako Mi se i najgori čovjek moli, biva uzdignut.“

**Šrila Prabhupada:** Da. Čim se počne moliti Krišni, čovjek nije zao. Krišna je stoga svima privlačan. U Vedama je rečeno da je Apsolutna Istina, Svevišnja Božanska Osoba, riznica sveg zadovoljstva: *raso vai sah*. Svatko čezne za nečim jer u tome nalazi nekakvu draž.

**Bob:** Što znači „draž“?

**Šrila Prabhupada:** Osjećaj ugone. Vede kažu – *raso vai sah*. Točan prijevod riječi „draž“ je *rasa*. (Malati, supruga Prabhupadinog tajnika, ulazi s poslužavnikom hrane) Što je to?

**Malati:** Prženi patlidžan.

**Šrila Prabhupada:** O! Svima privlačan! Svima privlačan!

**Bob:** Najljepše se zahvaljujem što si mi dopustio da ti postavljam pitanja.

**Šrila Prabhupada:** To je moja misija. Ljudi trebaju razumjeti nauk o Bogu. Ne surađujemo li sa Svevišnjim Gospodinom, prevareni smo. Puno sam puta dao primjer bezvrijednog vijka ispalog iz stroja. Ali kada se ponovno ugradi u stroj, taj isti vijak ponovno je vrijedan. Slično tome, mi smo sastavni djelici Boga. Stoga, kakva je naša vrijednost bez Boga? Nikakva! Trebamo se vratiti našem prvobitnom položaju odanosti Bogu. Tada ćemo imati vrijednost.

**Bob:** Tko je znanstvenik?

**Šrila Prabhupada:** Onaj tko poznaje stvari kakve jesu.

**Bob:** Misli da pozna stvari kakve jesu. Nada se da ih pozna kakve jesu.

**Šrila Prabhupada:** Ne. Smatra se da zna. Znanstveniku se prilazi zato što se smatra da on točno poznaje predmet. Znanstvenik poznaje stvari kakve jesu.

**Syamasundara (Šrila Prabhupadin tajnik):** Kako je to Krišna najveći znanstvenik?

**Šrila Prabhupada:** Jer zna sve. Znanstvenik je onaj tko u potpunosti poznaje predmet. On je znanstvenik, a Krišna zna sve.

**Bob:** Ja predajem znanost.

**Šrila Prabhupada:** Da, ali kako možeš poučavati ako ne usavršiš svoje znanje? To je pitanje.

**Bob:** Bez savršenog znanja možeš poučavati.

**Šrila Prabhupada:** To je varanje. To nije poučavanje. To je varanje. Kao kada znanstvenici kažu: „Dogodio se prasak i nastala je kreacija. Moguće. Možda.“ Što je to? Jednostavno varanje. To nije poučavanje. To je varanje.

**Bob:** Ne mogu li sa nesavršenim znanjem ipak poučavati nekim stvarima?

**Šrila Prabhupada:** Možeš poučavati onoliko koliko znaš.

**Bob:** Ne bih trebao svojatati pravo da poučavam više nego znam.

**Šrila Prabhupada:** Da, to je varanje.

**Syamasundara:** Drugim riječima, istina se ne može poučavati sa nepotpunim znanjem.

**Šrila Prabhupada:** Da. To ne može niti jedno ljudsko biće. Ono ima nesavršena osjetila. Prema tome, kako može druge poučavati savršenom znanju? Pretpostavimo da ti se čini da je Sunce disk. Ne možeš mu se nikako približiti. Kažeš da sunce možemo vidjeti teleskopom koji je tvoja tvorevina, a ti si nesavršen. Kako onda tvoja naprava može biti savršena? Zato je tvoje znanje o suncu nesavršeno. Stoga, nemoj poučavati druge o suncu ako nemaš savršeno znanje. To je varanje.

**Bob:** A što je sa znanstvenom pretpostavkom da je Sunce od Zemlje udaljeno 93 000 000 kilometara?

**Šrila Prabhupada:** Čim kažeš „pretpostavka“ to nije znanstveno.

**Bob:** Ali onda gotovo cjelokupna znanost nije znanstvena.

**Šrila Prabhupada:** U tome i jeste stvar!

**Bob:** Sva se znanost zasniva na raznoraznim pretpostavkama.

**Šrila Prabhupada:** Da. Poučavaju nesavršenom znanju. Baš kao što puno pričaju o Mjesecu. Misliš li da je njihovo znanje savršeno?

**Bob:** Ne.

**Šrila Prabhupada:** Onda?

**Bob:** Koja je onda prava dužnost učitelja u društvu? Recimo znanstvenog predavača. Što bih trebao raditi u učionici?

**Šrila Prabhupada:** Trebao bi jednostavno poučavati o Krišni.

**Bob:** Može li znanstvenik poučavati znanost o spojevima kiselina i lužina s Krišnom kao njezinim predmetom?

**Šrila Prabhupada:** Kako je to moguće?

**Bob:** Kada se studira znanost, otkrivaju se opće tendencije prirode, a one ukazuju na upravljačku silu.

**Šrila Prabhupada:** To sam ja objašnjavao neki dan. Upitao sam jednog kemičara nastaje li, prema kemijskim formulama, iz spoja kisika i vodika voda? Nastaje li?

**Bob:** Nastaje.

**Šrila Prabhupada:** Na primjer, i Atlantski i Tihi ocean sadrže ogromne količine vode. Koliko je tu bilo potrebno kemikalija? Koliko tona?

**Bob:** Puno!

**Šrila Prabhupada:** Netko ih je morao dati. A tko ih je dao?

**Bob:** Dao ih je Bog.

**Šrila Prabhupada:** Netko ih je morao dati.

**Bob:** Da.

**Šrila Prabhupada:** To je znanost. Tako možeš poučavati.

**Bob:** Bi li se trebalo gnjaviti s poučavanjem kako iz spoja kiselina i lužina nastaju neutralni spojevi?

**Šrila Prabhupada:** To je ista stvar. Tko daje kiseline i lužine?

**Bob:** Dolaze iz istog izvora kao i voda.

**Šrila Prabhupada:** Ne možeš stvoriti vodu ako nemaš vodik i kisik. Tako, postoje milijuni planeta, pa i Atlantskih i Tihih oceana. Tko je od vodika i kisika stvorio vodu i kako nas je njom opskrbio? To je pitanje. Netko ju je morao dati, kako je inače nastala?

**Bob:** Bi li također trebalo poučavati postupak dobivanja vode iz vodika i kisika?

**Šrila Prabhupada:** To je sporedno i nije baš teško. Baš kao što je Malati napravila ovaj *puri* (vrsta kruha). Imala je brašno i *ghi* (pročišćeni maslac) pa je napravila *puri*. Ali kako je moguće napraviti *puri* bez *ghija* i brašna? Krišna navodi u *Bhagavad-giti*: „Voda, zemlja, zrak i vatra Moje su energije“. Što je tvoje tijelo? To je tvoja energija. Znaš li to? Tvoje tijelo je stvoreno od tvoje energije. Na primjer: jedem, tako stvaram određenu energiju kojom održavam tijelo. Znači, moje je tijelo stvoreno od moje energije.

**Bob:** U hrani se nalazi sunčeva energija.

**Šrila Prabhupada:** Probavljanjem hrane stvaram izvjesnu energiju i tako održavam tijelo. Ako opskrbljivanje energijom nije pravilno, tijelo postaje slabo ili bolesno. Tvoje je tijelo stvoreno iz vlastite energije. Slično tome, ovo ogromno kozmičko tijelo, ovaj svemir, stvoreno je iz Krišnine energije. Kako to možeš poreći? Ako je tvoje tijelo stvoreno iz tvoje energije, svemirsko tijelo također mora biti stvoreno iz nečije energije. A to je Krišna.

**Bob:** Morat ću o toj ideji malo razmisliti prije nego je prihvatim.

**Šrila Prabhupada:** Što se tu ima prihvaćati? To je činjenica. Kosa ti raste svaki dan. Zašto? Zato što posjeduješ određenu energiju.

**Bob:** Dobivam energiju iz hrane.

**Šrila Prabhupada:** Nekako si dobio tu energiju. Zahvaljujući njoj tvoja kosa raste. Prema tome, baš kao što je tvoje tijelo stvoreno iz tvoje energije, tako je cijeli gigantski pojavni svijet stvoren iz Božje energije a ne iz tvoje. To je činjenica.

**Bob:** Da, sada razumijem. Ali zar nisu planeti ovoga svemira proizvod Sunčeve energije?

**Šrila Prabhupada:** Da, ali tko je stvorio Sunce? Krišnina energija. Sunce je toplina, a Krišna kaže – *bhumir apo 'nalo vayuh*: „Tpolina – to je Moja energija“. Zato je Krišnina toplinska energija predstavljena Suncem. To nije tvoja energija. Ne možeš reći: „Ja sam stvorio Sunce“. Ali neko ga je morao stvoriti, a Krišna kaže da je to učinio On. Mi Mu vjerujemo i zato smo Krišnaiti.

**Bob:** Krišnaiti?

**Šrila Prabhupada:** Da. Ako kažem da je toplina Krišnina energija, ne možeš to osporiti jer ona nije tvoja energija. U tijelu se nalazi određena količina topline. Ona je nečija energija. A tko je ta osoba? To je Krišna. On kaže: „Da, to je Moja energija. Zemlja, voda, zrak, vatra, eter, um, inteligencija i ego, Mojih su osam odvojenih energija“. Moje je znanje savršeno. Osobno mogu biti i budala, ali budući da prihvaćam znanje od najvećeg znanstvenika, najveći sam znanstvenik.

**Bob:** Zašto se nazivaju odvojenim energijama?

**Šrila Prabhupada:** Baš poput mlijeka. Što je mlijeko? Odvojena energija krave, zar ne?

**Bob:** Ali što znači da su te energije odvojene od Krišne?

**Šrila Prabhupada:** „Odvojeno“ znači da je mlijeko stvoreno iz tijela krave, ali nije krava. To znači odvojeno.

**Bob:** Znači, ova zemlja je stvorena iz Krišne, ali nije Krišna?

**Šrila Prabhupada:** Nije Krišna, ili možeš reći da istodobno i jest i nije Krišna. To je naša filozofija. Isto i različito. Ne možeš reći da su sve ove stvari različite od Krišne jer bez Krišne ne bi postojale. Pa ipak ne možeš ni reći: „Onda mogu obožavati vodu. Zašto obožavati Krišnu?“ Prema panteistima je sve što radimo obožavanje Boga jer sve jeste Bog. To je *mayavada* filozofija; budući da je sve stvoreno iz Boga, onda je sve Bog, ali istodobno i nije Bog.

**Bob:** Jeli išta na Zemlji Bog?

**Šrila Prabhupada:** Da, zato što je sve stvoreno iz Božje energije. No to ne znači da obožavanjem bilo čega ujedno obožavaš Boga.

**Bob:** Šta onda na Zemlji nije *maya*?

**Šrila Prabhupada:** *Maya* znači „energija“.

**Bob:** Znači energija? Mislio sam da znači iluzija.

**Šrila Prabhupada:** Da, drugo značenje riječi *maya* je „iluzija“. Tako budalaste osobe zamjenjuju energiju sa njenim izvorom. To je *maya*. Baš kao Sunčeva svjetlost koja ulazi u tvoju sobu kao Sunčeva energija. Ali zato što je Sunčeva svjetlost ušla u sobu ne možeš reći da je ušlo Sunce. Kad bi ušlo Sunce, i sobi i tebi i svemu došao bi kraj. Odmah. Ne bi imao vremena ni shvatiti da je Sunce ušlo. Zar ne?

**Bob:** Tako je.

**Šrila Prabhupada:** Međutim, Sunčeva svjetlost ne može postojati bez Sunca. Prema tome, ne možeš reći da Sunčeva svjetlost nije Sunce. Ali istodobno i nije Sunce. I jest i nije Sunce: oboje je. To je naša filozofija: *acintya-bhedabheda*-nepojmljivo. U materijalnom smislu ne možeš pojmiti da je stvar istodobno pozitivna i negativna. To je nepojmljiva energija. A budući da je sve Krišnina energija, On se može pojaviti kroz bilo koju energiju. Zato kad obožavamo Krišnu u obliku napravljenom od zemlje, vode ili nečeg sličnog, to jeste Krišna. Ne možeš reći da nije Krišna. Kada u hramu obožavamo ovaj metalni oblik Krišne kao Božanstvo, to je Krišna. To je činjenica jer metal je Krišnina energija, zato se ne razlikuje od Krišne. Krišna je toliko moćan da se u Svojoj energiji može pojaviti u potpunosti. Zbog toga obožavanje Božanstva nije poganstvo. To je u uistinu obožavanje Boga, pod uvjetom da poznaješ proces.

**Bob:** Ako poznaješ proces, onda Božanstvo postaje Krišna?

**Šrila Prabhupada:** Ne postaje – ono jest Krišna.

**Bob:** Božanstvo je Krišna, ali samo ako poznaješ proces.

**Šrila Prabhupada:** Da. Baš poput ove električne žice – ona je struja. Tko poznaje proces može iz nje proizvesti struju. Inače je to samo obična žica.

**Bob:** Znači, napravim li kip Krišne, on nije Krišna sve dok...

**Šrila Prabhupada:** On jest Krišna, ali moraš poznavati proces razumijevanja da je on Krišna. On jest Krišna.

**Bob:** To nije samo obična zemlja i blato.

**Šrila Prabhupada:** Ne. Zemlja ne postoji odvojeno od Krišne. Krišna kaže: „Moja energija“. Ne možeš odvojiti energiju od njenog izvora, to nije moguće. Ne možeš odvojiti toplinu od vatre. Ali vatra se razlikuje od topline, a toplina se razlikuje od vatre. Kada uzimaš toplinu ne znači da dodiruješ vatru. Vatra, unatoč tome što isijava toplinu, zadržava svoj identitet.

Slično tome, iako Krišna svojim različitim energijama stvara sve, On ostaje Krišna. Filozofi *mayavadiji* misle da ako je Krišna sve, On tada gubi svoju osobnost. To je materijalistički način razmišljanja. Na primjer, pijenjem mlijeka, malo pomalo, čaša će se isprazniti, mlijeko će otići u moj želudac. Krišna nije takav. On je svemoćan. Neprekidno uzimamo Njegovu energiju, a On ipak stalno postoji.

Dajmo jedan pomalo grub primjer. Čovjek može začeti neograničeno mnogo djece, ali ipak on ne prestaje postojati. Ne znači da ga više nema, ako je začeo stotine djece. Prema tome, na sličan način, unatoč neograničenom broju Svoje djece, Bog ili Krišna ne prestaje postojati. *Purnasya purnam adaya purnam evavasisyate:* „Budući da je potpuna cjelina, iako toliko mnogo potpunih dijelova izvire iz Njega, On ostaje potpun“. To je svjesnost Krišne. Krišni nikad nema kraja. On je toliko moćan. Zato je svima privlačan. Ovo je samo jedna strana Krišnine energije. A On ima neograničene energije. Ova studija Krišnine energije samo je jedna strana, ili jedan djelić. Nastaviš li na ovaj način proučavati Krišnu, to je svjesnost Krišne. Nije to „možda je“, „možda nije“. To je apsolutno! To jest tako!

**Syamasundara:** A samo proučavanje nikad ne prestaje.

**Šrila Prabhupada:** Ne. A i kako bi? Krišna posjeduje neograničenu energiju.

### Privrženost materiji

28. veljače 1972.

**Bob:** Pitao sam bhakte kako gledaju na seks i jasno mi je njihovo gledište, ali ne mogu zamisliti da bih ja djelovao na taj način. Znete, ženim se krajem ljeta, u rujnu ili kolovozu, po povratku u Ameriku. Bhakte kažu da se obiteljski ljudi upuštaju u seksualni odnos samo kada žele začeti dijete. Ne mogu sebe zamisliti u tom položaju. Kakav seksualni život može bhakta imati živeći u materijalnom svijetu?

**Šrila Prabhupada:** Prema vedskom načelu seks bi se trebao u potpunosti izbjegavati. Glavno načelo Veda je dostići oslobođenje od materijalnog ropstva. Postoje različite vezanosti za materijalne užitke od kojih je seks najveći. *Bhagavatam* kaže da je u ovom materijalnom svijetu ... *pumsah striya mithuni-bhavam etam*: muškarac privržen ženi, a žena muškarcu. Ne samo u ljudskom društvu, već i u životinjskom. Ta privrženost je osnovno načelo materijalnog života. Žena žudi za društvom muškarca, a muškarac za društvom žene. Svi romani, drame, filmovi, pa čak i obične reklame koje vidite, jednostavno zorno pokazuju tu privrženost između muškarca i žene. Muškarac i žena su čak i u izlozima robnih kuća. *Pravttir esa bhutanam nivrttis tu mahaphalan*. „U materijalnom svijetu svakoga privlači usavršavanje različitih privrženosti, ali najveće se blago dobiva slijeđenjem puta odvojenosti“. Ta privrženost već postoji.

**Bob:** Privrženost između muškarca i žene?

**Šrila Prabhupada:** Između muškarca i žene. Stoga, ako se želiš osloboditi ovog materijalnog svijeta, ta se privrženost treba svesti na nulu. U protivnom, vezanost će se samo produžiti. Morat ćeš se ponovno roditi, bilo kao ljudsko biće, polubog ili kao životinja, na primjer: zmija, ptica ili zvijer. Morat ćeš se roditi. Premda to osnovno načelo povećavanja privrženosti predstavlja opću sklonost, to nije naša dužnost. *Grha, ksetra, suta*: dom, zemlja, sinovi. Najbolje je ako možemo smanjiti tu sklonost i prestati s time. Zato se prema našem vedskom sustavu, dječak najprije obrazuje kao *brahmacari*: nema seksa. Vedsko načelo je smanjiti privrženost, a ne povećati je. Tako se cijeli sustav sastoji od *varni* i *asrama*: četiri društvena reda i četiri reda duhovnog života. *Brahmacarya* ili učenički život u celibatu, *grhastha* ili bračni život, *vanaprastha* ili povučeni život, te *sannyasa* ili život odricanja – četiri su reda duhovnog života. Društveni redovi su: *brahmane* – učitelji, *ksatriye* – administratori, *vaisyae* – trgovci i poljoprivrednici te *šudre* – obični radnici. Zato se cijeli sustav naziva *varnašrama* – *dharma*. U okviru toga sustava regulativna načela su tako dobro postavljena da čak iako neko ima želju za materijalnim uživanjem, pridržavanjem tih načela na kraju dostiže oslobođenje i

vraća se kući, Bogu. To je proces. Znači, seks nije potreban, ali budući da smo vezani za njega postoje regulativna načela prema kojima se on može održavati.

U *Šrimad – Bhagavatamu* je rečeno:

*pumsah striya mithuni-bhavam etam  
taylor mitho hrdaya-granthim ahuh  
ato grha-ksetra-sutapta-vittair  
janasya moho 'yam aham mameti*

Seksualni život, odnosno privrženost muškarcu ili ženi, osnovno je načelo materijalnog svijeta. A kada se on i ona sjedine, privrženost se povećava što ih navodi na zgrtanje *grhe* (doma), *ksetre* (zemlje), *sute* (djece), *apte* (prijatelja ili društva), te *vitte* (novca). I tako se zapleće – *grha-ksetra-sutapta-vittaih*. *Janasya moho 'yam*: to je iluzija. Pod utjecajem te iluzije osoba misli – *aham mameti*: „Ja sam ovo tijelo i sve što je s njim u vezi, moje je“.

Privrženost materiji povlači za sobom razmišljanje: „Ja sam ovo tijelo, a kako ono živi u ovoj zemlji, to je moja zemlja“. I sve dalje i dalje: „Ja sam Amerikanac. Ja sam Indijac. Ja sam Nijemac. Ovo je moja zemlja i sve ću žrtvovati za nju i moje društvo“. Na taj se način iluzija povećava. Pod njezinim utjecajem osoba dobije drugo tijelo kada umre, a ono može biti bolje ili lošije, ovisno o *karmi* osobe. Čak iako dobije bolje tijelo i ode na rajске planete, također se zapleće. Može dobiti tijelo mačke, psa ili stabla. Ta znanost – kako se duša seli iz tijela u tijelo i kako pada u zamku različitih vrsta tijela, nije poznata u svijetu. Stoga, kad se Arjuna u *Bhagavad-giti* žalio: „Kako mogu ubiti svoga brata ili djeda na drugoj strani?“ , jednostavno je razmišljao prihvaćajući tjelesno shvaćanje života. Kako nije uspio riješiti svoje probleme, predao se Krišni i prihvatio Ga za duhovnog učitelja. Kad mu je Krišna postao duhovni učitelj, odmah ga je prekorio:

*asocyananvasocas tvam  
praja-vadams ca bhasase  
gatasun agatasums ca  
nanusocanti panditah*

„Govoriš kao učen čovjek, ali si najveća budala jer govoriš o tjelesnom poimanju života“. I tako, budući da seks povećava tjelesno poimanje života, cijeli je proces u tome da ga se svede na nulu.

**Bob:** Da ga smanjimo tijekom života?

**Šrila Prabhupada:** Da. Smanjiti ga. Dječak se obučava kao *brahmacari* do svoje dvadeset i pete godine, suzdržavajući se potpuno od seksa. Neki dječaci ostaju *naisthika-brahmacariji*, doživotno su u celibatu. Ne žele se oženiti jer su zahvaljujući stečenom obrazovanju posve upućeni u duhovno znanje. U vedskom je društvu pravilo da se seksualni odnos ne može održavati izvan braka, a i u braku je reguliran.

Zato za razliku od životinjskog društva, u ljudskom društvu postoji brak. No ljudi potpuno silaze iz ljudskog u životinjsko društvo. I to je pokazano u *sastrama* (spisima). *Dampatyē 'bhirucir netuh:* na kraju Kali-yuge (sadašnjeg doba svađe) više se neće sklapati brakovi, već će se mladić i djevojka jednostavno složiti da žive zajedno, a njihova će se veza zasnivati na seksualnoj moći. Dode li među njima do neslaganja u seksu, rastat će se. Na temelju te filozofije, mnogi su zapadnjački filozofi, kao Freud i drugi, napisali brojne knjige.

Prema vedskoj kulturi, seks je zanimljiv samo zbog začinjanja djece i to je sve. Ne zanima nas proučavanje psihologije seksualnog života. Za to već postoji prirodna psihologija jer je čak i čovjek koji ne čita nikakvu filozofiju sklon seksu. Nitko to ne uči u školi i na fakultetu. Svatko već zna kako se to radi. To je opća sklonost, a pravo je obrazovanje ono koje nas uči da s time prestanemo.

**Bob:** Za današnju Ameriku je to jako radikalna zamisao.

**Šrila Prabhupada:** U Americi tako puno stvari traži promijene, a ovaj Pokret svjesnosti Krišne će ih i donijeti. Stigao sam u tvoju zemlju i vidio da mladići i djevojke žive kao prijatelji. Zato sam rekao svojim učenicima: „Ne možete živjeti zajedno kao prijatelji, morate se vjenčati“.

**Bob:** Mnogi ljudi vide da čak ni brak nije sveta stvar i zato se ne žele vjenčati. Čak i ako se vjenčaju, a u braku imaju problema, vrlo lako dobivaju razvod. Zbog svega toga neki ljudi misle da nema smisla ženiti se.

**Šrila Prabhupada:** Ne, oni misle da brak legalizira prostituciju. Oni tako misle, ali to nije brak. Čak su i kršćanske novine „Kula stražara“ kritizirale svećenika koji je dopustio brak između dva muškarca - homoseksualnost. To je stvarnost. Oni prihvaćaju brak samo radi prostitucije, to je sve. Tako da ljudi razmišljaju: „Kakva je korist od plaćanja legalne prostitutke kad su troškovi tako visoki? Bolje je bez toga“. Ako je mlijeko dostupno u trgovini, zašto držati kravu? Vidio sam to odvratno stanje u Zapadnim zemljama. Postupno dolazi i ovdje, u Indiju. I zato, da bismo poučili ljude osnovnim načelima duhovnoga života, započeli smo s Pokretom svjesnosti Krišne. To nije

sektaški religijski pokret. To je kulturni pokret koji svakom može pružiti dobrobit.

**Šrila Prabhupada:** Ovaj je pokret posebno namijenjen tome da omogući ljudskom biću dostizanje pravoga cilja života.

**Bob:** Jeli pravi cilj života spoznati Boga?

**Šrila Prabhupada:** Da. Vratiti se kući, natrag Bogu. To je pravi cilj života. Voda koja hlapi iz mora stvara oblake, oblaci silaze u obliku kiše, a konačni cilj vode je spustiti se niz rijeku te iznova ući u more. Tako i mi: potječemo od Boga, ali smo unesrećeni materijalnim životom. Naš bi cilj zato trebao biti izvući se iz ove nezgodne situacije i vratiti se kući, natrag Bogu. To je pravi cilj života.

*mam upetya punar janma  
duhkhalayam asasvatam  
napnuvanti mahatmanah  
samsiddhim paramam gatah*

To je izjava *Bhagavad-gite*. "Ako netko dođe k Meni," *mam upetya*, "više se nikada ne vraća." Gdje? Na ovo mjesto, *duhkhalayam asasvatam*. Ovo je mjesto u kojem caruje bijeda. To svi znaju ali ih tobožnje vođe obmanjuju. Materijalni život je bijedan život. Krišna, Bog, kaže da je ovo mjesto *duhkhalayam*, mjesto bijede. Ono je i *asasvatam*, privremeno.

Ne možeš napraviti kompromis: "U redu je, neka bude bijedno. Ostati ću ovdje kao Amerikanac ili Indijac." Ne, ti to ne možeš učiniti. Ne možeš ostati Amerikanac. Možeš misliti da si jako sretan jer si se rodio u Americi, ali ne možeš dugo ostati Amerikanac. Jednom će te izbaciti iz tog mjesta, a nemaš pojma što ćeš biti u sljedećem životu! Stoga, ovo je mjesto *duhkhalayam asasvatam* bijedno i privremeno. To je naša filozofija.

**Bob:** Nije li život manje bijedan, ako imaš neko znanje o Bogu?

**Šrila Prabhupada:** Ne! Samo neko znanje neće pomoći. Moraš imati savršeno znanje. *Janma karma ca me divyam evam yo vetti tattvatah*. *Tattvatah* znači "savršeno". Savršeno znanje je poučeno u *Bhagavad-giti*. I zato svakome u ljudskom društvu dajemo mogućnost da nauči *Bhagavad-gitu* kakva jest i tako učini svoj život savršenim. To je Pokret svjesnosti Krišne. Što tvoja znanost kaže o seljenju duše?

**Bob:** Mislim da to znanost ne može ni poreći ni potvrditi. Znanost to jednostavno ne zna.

**Šrila Prabhupada:** Zato kažem da je znanost nesavršena.

**Bob:** Znanost ipak može nešto reći. Znanost kaže da se energija nikada ne uništava, već se mijenja.

**Šrila Prabhupada:** To je u redu. Ali kako ta energija djeluje u budućnosti, znanost to ne zna. Kako ta energija, mijenjajući se, prelazi iz oblika u oblik? Kako ona, zahvaljujući primjeni različitih postupaka, djeluje na različite načine? Na primjer, električna energija se može različito koristiti. U grijalici proizvodi toplinu, a u hladnjaku hladnoću. Njezini su proizvodi suprotni, ali električna energija je ista. Slično tome, ova energija – živa energija – kako se ona usmjerava? Kojim putem ide? Kakav plod donosi u sljedećem životu? Oni to ne znaju. Međutim, u *Bhagavad-giti* je vrlo jednostavno rečeno – *vasamsi jirnani yatha vihaya*: prekriven si odjećom, košuljom. Kada ta košulja postane neupotrebljiva, promijeniš je. Slično tome, ovo tijelo je upravo poput košulje ili kaputa. Kada više nije za uporabu, moramo ga promijeniti.

**Bob:** Što je to “mi” koje mora promijeniti tijelo? Što je nepromjenjivo?

**Šrila Prabhupada:** To je duša.

**Bob:** Iz jednog života u drugi?

**Šrila Prabhupada:** To je duša – ja. Koje “ti” govori? Ti! Koje “ja” govori? Osobnost: *atma*, ili duša.

**Bob:** Moja se duša razlikuje od vaše duše?

**Šrila Prabhupada:** Da. Ti si jedna osobna duša I ja sam jedna osobna duša.

**Bob:** Vi ste se oslobodili karmičkog utjecaja. Kad bi se ja oslobodio karmičkog utjecaja, bi li naše duše bile iste ili ne?

**Šrila Prabhupada:** Duša je u svakome kvalitativno ista. Trenutno se nalaziš pod utjecajem određenih predodžbi o životu, kao što su bili I ovi tvoji sunarodnjaci (pokazujući na bhakte u sobi), ali su oni zahvaljujući obrazovanju prihvatili drugu predodžbu. Prema tome, krajnje obrazovanje je kako naučiti postati svjestan Krišne. To je savršenstvo.

**Bob:** Ako je dvoje ljudi svjesno Krišne, jesu li njihove duše iste?

**Šrila Prabhupada:** Duša je uvijek ista.

**Bob:** Ista je kod svake osobe?

**Šrila Prabhupada.** Da.

**Bob:** (pokazujući na dvojicu bhakta) Ako su ova dvojica svjesni Krišne, njihove su duše iste?

**Šrila Prabhupada:** Duša je ista ali je uvijek osobna, čak I ako neko nije svjestan Krišne. Na primjer, ti si ljudsko biće I ja sam ljudsko biće. Čak iako ja nisam kršćanin, a ti nisi Hindu, još uvijek smo

ljudska bića. Slično tome, duša može ne biti svjesna Krišne ili biti svjesna Krišne to nije važno. Ali duša je duša.

**Bob:** Možete li mi reći nešto više o tome?

**Šrila Prabhupada:** Kao čisti duh, sve su duše jednake. Čak I kod životinja. Zato je rečeno – *panditah sama darsinah*: oni koji su uistinu učeni, ne vide izvanjski prekrivač, ni kod ljudskog bića, ni kod životinje.

**Bob:** Smatrao sam da je duša dio Boga. Ponekada mislim da Ga osjećam. Ovdje sam I može se reći da je Bog ovdje. Prema tome ako je duša unutar mene, bih li trebao biti u stanju osjetiti ga u sebi? Ne cijeloga Boga, već dio Boga. Iako ne osjećam Boga u sebi, On može biti ovdje odvojen od mene. . ali da li bih trebao osjetiti Boga u sebi, budući da je moja duša dio Boga?

**Šrila Prabhupada:** Da. Bog je unutra, ali je I izvana. Bog je svuda. To trebaš znati.

**Bob:** Kako osjećate Boga u sebi?

**Šrila Prabhupada:** To se ne može u samom početku. Moraš učiti iz *sastra*, svetih spisa u kojima su dane vedске upute. Na primjer, u *Bhagavad-giti* je rečeno – *isvarah sarva-bhutanam hrd-dese 'rjuna tisthati*: "Bog se nalazi u svačijem srcu." *Paramanu-cayantara-stham*: "Bog se nalazi I u svakom atomu." To je prvi podatak. Potom, primjenjujući postupak yoge, trebaš to spoznati.

**Bob:** Koju vrstu yoge moram primjenjivati da bih to spoznao? Da bih osjetio taj podatak? Da bih osjetio dušu u sebi?

**Šrila Prabhupada:** Postoji puno načina yoge, ali je za ovo doba vrlo dobar način pjevanja Hare Krišna.

**Bob:** Tim putem mogu osjetiti ne samo Boga izvana, već I Boga iznutra?

**Šrila Prabhupada:** Razumjet ćeš sve o Bogu: kako je Bog prisutan izvana, kako Bog djeluje. Sve će biti otkriveno. Zahvaljujući tom stavu služenja, Bog će se sam otkriti. Boga ne možeš otkriti vlastitim naporom. Možeš to samo ako ti se sam razotkrije. Na primjer, ako je sunce noću izvan domašaja tvog pogleda, ne možeš ga vidjeti uz pomoć baklje ili bilo kojeg drugog svjetla. Ali ujutro ga prirodno možeš vidjeti, bez ikakve baklje. Slično tome, moraš se staviti u položaj u kome će ti se Bog razotkriti. Ne postoji neka metoda kojom Boga možeš zamoliti: "Molim te dođi. Da Te vidim." Ne, Bog nije izvršitelj tvojih naredbi.

**Bob:** Bogu moramo ugoditi da bi nam se razotkrio. Kako znamo kada Bogu pružamo zadovoljstvo?

**Šrila Prabhupada:** Razumjet ćeš kada Ga budeš video. Baš kako kada jedeš, ne moraš nikoga pitati da li osjećaš snagu I jeli tvoja

glad utažena. Kada jedeš, možeš shvatiti da dobivaš energiju. Ne trebaš nikoga pitati. Slično tome, ako doista služiš Boga, razumjet ćeš: "bog mi nalaže što da radim. Bog je ovdje. Vidim Boga."

**Syamasunadara:** Ili božjeg predstavnika.

**Šrila Prabhupada:** Da. Moraš ići preko božjeg predstavnika. *Yasya prasada bhagavat-prasada:* ako ugodiš božjem predstavniku, Bog će samim tim postati zadovoljan I tako ćeš Ga izravno vidjeti.

**Bob:** Kao možemo ugoditi božjem predstavniku?

**Šrila Prabhupada:** Moraš izvršavati Njegove naredbe. To je sve. Božji predstavnik je guru. Traži od tebe da napraviš ovo, da napraviš ono. Ako to učiniš, pružit ćeš mu zadovoljstvo. *Yasya prasada na gati ku to pi:* ako ga učiniš nezadovoljnim onda si izgubljen. Zato mi obožavamo gurua. *Saksad-dharitvena samasta-sastrair uktas tatha bahavyata eva sadbih.* Gurua treba prihvatiti kao Boga. To je uputa svih *sastra*.

**Bob:** Gurua treba prihvatiti kao božjeg predstavnika?

**Šrila Prabhupada:** Da, guru je božji predstavnik. Guru je izvanjsko očitovanje Krišne.

**Bob:** Ali razlikuje se od Krišninih inkarnacija koje dolaze?

**Šrila Prabhupada:** Da.

**Bob:** Po čemu se izvanjsko očitovanje gurua razlikuje od izvanjskog očitovanja Krišne ili Caitanye, kad Oni dolaze na Zemlju?

**Šrila Prabhupada:** Guru je predstavnik Krišne. Gurua se prepoznaje prema općim obilježjima koja su navedena u Vedama.

*tad-vijnanartham sa gurum evabhogacchet  
samit-panih srotriyam brahma-nistham*

Guru mora pripadati nizu učeničkog naslijeđa I mora od svog duhovnog učitelja podrobno čuti o Vedama. Općenito, guruovo obilježje je da je savršen bhakta. To je sve. I da služi Krišnu propovijedajući Njegovu poruku.

**Bob:** Jeli Gospodin Caitanya bio drukčija vrsta gurua nego što ste vi?

**Šrila Prabhupada:** Ne. gurui ne mogu biti različitih vrsta. Svi su gurui iste vrste.

**Bob:** Jeli Caitanya istodobno bio I inkarnacija?

**Šrila Prabhupada:** Da, On je sam Krišna, ali predstavlja gurua. Budući da Krišna Bog, On je zahtijevao – *sarva-dharman parityajya mam ekam saranam vraja:* "Napusti sve vrste religije I samo se predaj Meni." No ljudi su Ga krivo shvatili. Zbog toga je Krišna ponovno došao kao guru I poučio ljude kako da se predaju Krišni.

**Syamasundara:** Ne kaže li Krišna u *Bhagavad-giti:* "Ja sam duhovni učitelj?"

**Šrila Prabhupada:** Da, On je izvorni duhovni učitelj, jer ga je Arjuna prihvatio za duhovnog učitelja. *Sisyas te ham sadhi mam tvam prapannam.* Arjuna je rekao Gospodinu: Ja sam Tvoj učenik I duša predana Tebi. Molim Te, pouči me." Ako Krišna nije duhovni učitelj, kako je onda Arjuna postao Njegov učenik? On je izvorni guru. *Tene brahma hrda ya adi-kavaye:* "Krišna je taj koji je prvi prenio Vedsko znanje u srcu Brahme, prvoga stvorenog živog bića. Zato je On izvorni guru. Zatim je Njegov učenik Brahma postao guru, pa Brahmin učenik Narada, pa Naradin učenik Vyasa. Tako postoji *guru-parampara*, učeničko nasljeđe gurua. *Evam parampara-praptam:* "Transcendentalno se znanje prima preko učeničkog nasljeđa."

**Bob:** Znači. Guru prima to znanje putem učeničkog nasljeđa a ne izravno od Krišne? Dobivate li vi neko znanje neposredno od Krišne?

**Šrila Prabhupada:** Da. Krišnina izravna uputa je ovdje: *Bhagavad-gita*. Međutim, trebaš je naučiti putem učeničkog nasljeđa, inače ćeš je krivo shvatiti.

**Bob:** Ali vi sada ne primete podatke izravno od Krišne? Oni dolaze putem učeničkog nasljeđa iz knjiga?

**Šrila Prabhupada:** Nema razlike. Pretpostavimo da kažem da je ovo olovka. Kažem li nekome: "Ovo je olovka." I on kaže dalje: "Ovo je olovka." U čemu je onda razlika između njegove upute I moje?

**Bob:** Krišnina milost vam omogućuje da to sada znate?

**Šrila Prabhupada:** Ti također možeš uzeti Krišninu milost, pod uvjetom da se prenese onakva kakva jeste. Baš kao što objašnjavamo *Bhagavad-gitu*. U *Bhagavad-giti* Krišna kaže – *sarva dharman parityajya mam ekam saranam vraja:* "Samo napusti sve vrste religija I samo se jednostavno predaj Meni." Mi kažemo da trebaš napustiti sve I predate se Krišni. Zato, nema razlike između Krišnine I naše upute. Nema odstupanja. Primiš li znanje na tako savršen način to je jednako dobro kao da sig a primio izravno od Krišne. Mi ništa ne mijenjamo.

**Bob:** Čuje li me Krišna kada se molim s puno poštovanja I vjere?

**Šrila Prabhupada:** Da.

**Bob:** Izravno me čuje?

**Šrila Prabhupada:** Da, jer se nalazi u tvome srcu. On te uvijek čuje bilo da se moliš ili ne. I kada učiniš neku glupost On te također čuje. A kada se moliš to je vrlo dobro.

**Bob:** Da li je za Krišnino uho molitva glasnija od gluposti?

**Šrila Prabhupada:** Ne. on je posve savršen. Sve može čuti. Čak I kada pomisliš: Učinit ću to", Krišna te čuje. *Sarvasya caham hrdisannivistah:* "Krišna se nalazi u svačijem srcu."

**Bob:** Ali osoba se treba moliti?

**Šrila Prabhupada:** Da. Upućivanje molitvi osnovna je zadaća svakog živog bića. *Eko bahunam yo vidadhati kaman*: "On svakoga opskrbljuje sa svime." To izjavljuju *Vede*. On svakoga opskrbljuje hranom pa je prema tome Otac. Zašto onda ne bismo molili: "Oče, daj mi ovo?" Baš kao što stoji u Bibliji: "Oče, daj nam naš kruh svagdašnji." To je dobro. Oni prihvaćaju Vrhovnog Oca. Međutim odrasla djeca ne bi trebala tražiti od oca, trebala bi biti spremna služiti Ga. To je *bhakti*, predanost.

**Bob:** Tako ste lijepo odgovorili na moja pitanja.

**Šrila Prabhupada:** Najljepša hvala.

### Tri vezujuće sile materijalne prirode

28. veljace 1972.

**Bob:** Čitao sam da postoje tri *gune*: strast, neznanje i vrlina. Možete li mi nekako to objasniti? Posebno ono što se smatra *gunom* neznanja i vrline.

**Šrila Prabhupada:** Ako si u vrlini, možeš razumjeti znanje. Možeš znati da postoji Bog, da je On stvorio svijet, možeš znati tako puno drugih stvari – ovo je Sunce, ovo je Mjesec – savršeno znanje. Ako osoba posjeduje neko znanje, iako ono nije savršeno, to je vrlina. U strasti se osoba poistovjećuje s materijalnim tijelom i pokušava ugađati osjetilima. To je strast. A neznanje je životinjski život. U neznanju osoba ne zna što je Bog, kako postati sretna ili zašto je na ovom svijetu. Na primjer, ako životinju povedeš na klaonicu, ona će ići. To je neznanje. Ali čovjek će se protiviti. Ako kozi koju ćeš za pet minuta zaklati daš malo trave, bit će sretna jer jede. Baš kao dijete – čak i ako ga namjeravate ubiti, ono je sretno i smije se jer je nevino. To je neznanje.

**Bob:** Karmu živog bića određuju *gune* u kojima se ono nalazi. Je li to točno?

**Šrila Prabhupada:** Da. Tvoje su djelatnosti onečišćene zbog druženja s *gunama* materijalne prirode. *Karanam guna-sango sya*

*sad-asad-yoni-janmasu*: „U ovisnosti o druženju s *gunama* prirode, čovjek se rađa u boljem ili lošijem tijelu.“

**Bob**: Koja je *guna*, primjerice, varanje?

**Šrila Prabhupada**: Varanje je mješavina strasti i neznanja. Pretpostavimo da jedan čovjek vara drugoga. To znači da nešto želi postići; u strasti je. Ali ako počini umorstvo, ne zna da će za to morati ispaštati. Prema tome to je mješavina strasti i neznanja.

**Bob**: A kada neko pomaže drugome?

**Šrila Prabhupada**: To je vrlina.

**Bob**: Zašto je to vrlina? Rekli ste da je vrlina posjedovanje znanja. Kakva je to inteligencija? O čemu je to znanje?

**Šrila Prabhupada**: Pomaganje drugome znači da je on u neznanju, a ti ga pokušavaš prosvjetliti.

**Bob**: Znači da je davanje inteligencije vrlina?

**Šrila Prabhupada**: Da.

**Bob**: A što je s jednostavnim pružanjem pomoći?

**Šrila Prabhupada**: To je također vrlina.

**Bob**: Ako prosjak nema ništa, a ti mu daš milostinju, što je to?

**Šrila Prabhupada**: To još uvijek može biti vrlina. Ali u vašoj ulici Bowery prosjak od milostinje koju mu daju kupi bocu vina, ispije je i izdahne. To je milostinja, ali nije vrlina; neznanje je.

**Bob**: Milostinja je neznanje?

**Šrila Prabhupada**: Tri su vrste milostinje – u vrlini, u strasti i u neznanju. Vrlina je davati milostinju tamo gdje milostinju treba dati. Baš kao što je to s Pokretom svjesnosti Krišne – ako se milostinja da ovom pokretu, to je vrlina jer ovaj pokret širi svjesnost Boga, svjesnost Krišne. To je vrlina. Ako se milostinja daje očekujući nešto zauzvat, to je strast. Ako se milostinja daje na neprikladnom mjestu, u neprikladno vrijeme, bez poštovanja i nedostojnoj osobi, to je neznanje. No Krišna kaže: *yat karosi yad asnasi yaj juhosi dadasi yat*: „Sve što radiš, sve što jedeš, sve što nudiš i daješ i sve strogosti koje vršiš, trebaš ponuditi Meni.“ Ako Krišna prihvati ponudu, to je savršenstvo.

**Bob**: A kakva je vrsta milostinje davanje hrane nekome to je gladan?

**Šrila Prabhupada**: To ovisi o okolnostima. Na primjer, liječnik može zabraniti pacijentu da uzima bilo kakvu hranu osim tekućine, ali ako pacijent zamoli: „Daj mi nešto za pojesti“, a ti mu to daš iz osjećaja samilosti, time mu ne činiš dobro. To je neznanje.

**Bob**: Jesu li bhakte imuni na skupljanje karme? Ovi bhakte – osjećaju li oni karmu? Djeluju li u tim *gunama*? Jesu li oni u *guni* vrline?

**Šrila Prabhupada:** Oni su iznad vrline – *suddha-sattva*. Bhakte se ne nalaze u ovom materijalnom svijetu. Oni su u duhovnom svijetu. To je rečeno u *Bhagavad-giti*:

mam ca yo vyabhicarena  
bhakti yogena sevate  
sa gunan samatityaitan  
brahma-bhuyaya kalpate

(„Onaj tko je potpuno zaokupljen predanim služenjem, u svim okolnostima, odmah nadilazi *gune* materijalne prirode i dolazi na razinu Brahmana.“) Bhakte nisu ni u vrlini, ni u strasti, ni u neznanju. oni su transcendentalni prema svim tim odlikama.

**Bob:** Dostiže li bhakta koji ima jaku vjeru taj stadij?

**Šrila Prabhupada:** Da. Možeš postati bhakta kao što su i oni to postali. Nije teško. Jednostavno, trebaš transcendentalno, s ljubavlju služiti Gospodina. To je sve.

**Bob:** Šrila Prabhupada, što predstavlja stanje služenja bez predanosti?

**Šrila Prabhupada:** Hm? To nije služenje, to je posao. Na primjer, ovdje smo u Mayapuru zaposlili poduzetnika. To nije služba, to je posao. Zar ne? Ponekad oglašavaju: „Kupci su naši gospodari.“ Zar ne? Ali unatoč kićenom jeziku „kupci su naši gospodari“ to je posao, jer nitko nije kvalificiran kupac sve dok ne plati. Međutim, kod služenja nije tako. Caitanya Mahaprabhu se moli Krišni – *yatha tatha va vidadhatu lampato mat-prana-nathas tu sa eva napaarah*: „Radi što god želiš od mene, ali još uvijek si moj obožavani Gospodin.“ To je služenje. „Ne tražim od tebe ništa zauzvrat.“ To je služenje. Kad očekuješ nešto zauzvrat, to je posao.

**Bob:** Želim steći više znanja o Bogu i biti sposoban dublje osjetiti Njegovu prisutnost. Osjećam da život bez takvoga znanja nema smisla.

**Šrila Prabhupada:** Da! Ako propustiš priliku koju ti pruža ljudski oblik života, to je veliki gubitak. ova je velika prilika dana ljudskom biću da bi se izbavilo iz zapletenosti materijalnog postojanja.

**Bob:** Zahvalan sam što sam mogao postaviti ova pitanja.

**Šrila Prabhupada:** Da, možeš naučiti još više. Pitanja i odgovori su potrebni. Oni su blagotvorni za svakoga. Suta Goswami kaže:

*munayah sadhu prsto ham  
bhavadbhir loka-mangalam  
yat krtah Krišna-samprasno*

*yenatma suprasidati*

(„O mudraci, temeljito ste me ispitali. Vaša su pitanja vrijedna jer se odnose na Gospodina Krišnu i zato su značajna za dobrobit svijeta. Samo se ovakvim pitanjima u potpunosti može zadovoljiti jastvo.“)

*Krišna-samprasnah*. To je jako dobro. Kad raspravljaš i slušaš, to je *loka-mangalam*, povoljno za svakoga. Kako pitanja, tako i odgovori.

**Bob:** Ali još uvijek imam obveze kod kuće. Zaručen sam.

**Šrila Prabhupada:** Ne, ne, to nije problem. On je oženjen. ( Pokazuje na Syamasundaru. ) Brak nije zapreka. Postoje četiri reda duhovnog života: *brahmacari*, *grhastha*, *vanaprastha* i *sannyasa*. Tako se nakon života *brahmacarye* čovjek može oženiti, ali to nije obvezno. Može ostati *naistika-brahmacari* – neoženjen čitav život. Ali *brahmacari* se može oženiti. A nakon braka dolazi *vanaprastha* život. To znači da je čovjek pomalo odvojen od obitelji; muž i žena žive odvojeno. U to vrijeme nema seksa. Nakon toga, kada više ne osjećaš privrženost prema obiteljskome životu i posve ga se odrekne, prihvaća *sannyasu*.

**Bob:** Da li *sannyasi* tada u potpunosti zaboravlja svoju ženu?

**Šrila Prabhupada:** Da. Zaboraviti nije teško, ako pokušaš. Daleko od očiju, daleko od srca. I ja imam ženu, djecu, unuke. Ali, daleko od očiju, daleko od srca. To je sve. Stoga *vanaprastha*, *sannyas* – u vedskom je sustavu sve lijepo uređeno.

### Postati čist

29. veljače 1972.

**Bob:** Sreo sam čovjeka koji je danas došao ovdje jer je čuo da u Mayapuru ima hipija.

**Šrila Prabhupada:** On je Indijac?

**Bob:** Da. Rekao mi je da je u djetinjstvu svaki dan vjerno obožavao božicu Kali. Ali dolaskom poplava ljude su snašle nevolje, pa je odustao od te religije. Kaže da nalazi svoju sreću u pokušajima razvijanja ljubavi među ljudima. Kaže da bi nakon smrti mogao postati dio Boga, ali ne želi sada brinuti o tome. Pokušao je s religijskim iskustvima, ali nisu donijela nikakve rezultate. Spominjem to zato što ću po povratku u Ameriku naići na puno ljudi poput njega. Oni vide da religija, kao njegovo obožavanje Kali ili druge vrste religija kojih su se držali, ne daje rezultate. A ja ne znam što da im kažem kako bih ih ipak uvjerio da vrijedi pokušati uključiti Boga i religiju u svoj život.

**Šrila Prabhupada:** Za sada nemoj pokušavati. Nastoj najprije sam postati u to uvjeren. Prije svega ti trebaš postati uvjeren, a onda pokušaj uvjeriti druge. Caitanya Mahaprabhu nas poučava da možemo doprinijeti blagostanju drugih kada sami uspijemo u životu:

*bharata-bhumite haila manusya-janma yara  
janma sarthaka kari 'kara para-upakara*

Najprije učini svoj život savršenim. Tada pokušaj poučiti druge.

**Bob:** *Bhakte* su mi rekli da se bez svjesnosti Krišne ne može biti sretan, a ja se ipak ponekad osjećam sretnim.

**Šrila Prabhupada:** Ponekad. Ne uvijek.

**Bob:** Da.

**Šrila Prabhupada:** Ali ako postaneš svjestan Krišne, tada ćeš uvijek biti sretan.

**Bob:** No, dali su mi naslutili da bez svjesnosti Krišne neću moći biti sretan.

**Šrila Prabhupada:** To je činjenica. Na primjer, ako si kopnena životinja, a bace te u vodu, nećeš nikako biti sretan. Bit ćeš sretan tek kad ponovo budeš na kopnu. Slično tome, mi smo sastavni dijelovi Krišne i samo kao takvi možemo biti sretni. Kao što dio stroja sam po sebi nema vrijednost, ali je zadobiva kad se ponovo priključi stroju. Mi smo dio Krišne, moramo se povezati s Krišnom. Možeš se odmah povezati s Krišnom putem svoje svjesnosti, jednostavno misleći: „Ja sam Krišnin, Krišna je moj.“ To je naš istinski položaj.

**Bob:** Mi smo dio Krišne.

**Šrila Prabhupada:** Da. Sve je sastavni dio Krišne jer sve je stvoreno Krišinom energijom i sve jest Krišnina energija.

**Bob:** Kako se mogu početi osjećati bližim Bogu? Povremeno dolazim i odlazim iz hrama, ali nisam siguran koliko doista uzimam sa sobom.

**Šrila Prabhupada:** Moraš se pročistiti. To ne iziskuje puno vremena. Za šest mjeseci ćeš vidjeti koliko si napredovao. Ali moraš se pridržavati regulativnih načela, baš kao što to rade ovi mladići i djevojke. Onda će sve biti u redu. Oni nemaju želju za odlaskom u kino ili klub. Ne. Prestali su sa svim *anarthama*, nepotrebnim stvarima. Cjelokupni ljudski život namijenjen je pročišćenju. *Tapo divyam putraka yena sattvam suddhyed yasmad brahma-saukhyam tv anantam.*

*Sattva* znači postojanje. Ne pročistiš li svoj život, morat ćeš mijenjati tijela, jedno za drugim. Ponekad možeš dobiti višu, a ponekad nižu vrstu tijela. Primjerice, ako ne liječiš bolest, ona ti može uzrokovati brojne probleme. Slično tome, ne pročistiš li svoje

postojanje, morat ćeš se seliti iz jednoga tijela u drugo. To su jako suptilni zakoni prirode i ne postoji nikakvo jamstvo da ćeš dobiti ugodno tijelo ili američko tijelo. Zbog toga je za ljudsko biće prijeko potrebno da pročisti svoje postojanje. Ne pročistiš li život, žudjet ćeš za srećom, ali nećeš uvijek biti sretan.

**Bob:** Kad se vratim svom poslu u New Yorku, nadam se da ću se pročistiti, ali siguran sam da neću postati tako čist kao vaši *bhakte* ovdje. Ne mogu se zamisliti takvim.

**Šrila Prabhupada:** Možeš raditi sve što rade oni. Na početku nisu bili pročišćeni, ali sada jesu. Isto tako i ti možeš postati pročišćen. Na primjer, u djetinjstvu nisi bio obrazovan, ali sada jesi. Ako si ozbiljan možeš se bilo gdje održati čistim. Nije važno boraviš li u Americi ili u Indiji. Međutim, moraš znati kako se održati čistim. To je sve. Ja sam, na primjer, otišao u Ameriku, ali i u Americi i u Indiji isti sam čovjek.

**Bob:** Otkako sam vas prvi put sreo, pokušao sam se pomalo pridržavati ovih načela.

**Šrila Prabhupada:** Ali moraš ih se strogo pridržavati, ako si ozbiljan.

**Bob:** Možda, u redu. Možda je ovo što ću sada reći najbudalastije od svega što sam do sada rekao.

**Šrila Prabhupada:** Ne, ne, budalasto. Ne kažem budalasto, već nesavršeno.

**Bob:** Sada cijenim i poštujem vaše *bhakte*, ali se ne osjećam dijelom njih, niti čak imam veliku želju da to budem. Osjećam samo da želim raditi što je ispravno, približiti se Bogu te ću biti sretan i samo ako sljedeći put dobijem bolji život.

**Šrila Prabhupada:** Vrlo dobro. Samo slijedi njihove stope i tvoje će želje biti ispunjene. Mi učimo ljude kako da se pročiste i budu sretni. To je naša misija. Želimo da svi budu sretni. *Sarve sukhino bhavantu*. Ljudi ne znaju kako da postanu sretni. Ne slijede standardni put kojim to mogu postati, već izmišljaju vlastiti. U tome je problem. Rišabhadeva je savjetovao svojim sinovima: „Dragi moji dječaci, samo se podvrgnite strogostima za dostizanje transcendentalne spoznaje.“ Svi vrše strogosti. Poznam mladića koji je morao otići u inozemstvo kako bi naučio voditi poslovanje. Sada je dobro situiran. Tako se svi moraju podvrći nekim strogostima za budući život. Zašto onda ne bismo prihvatili strogost radi dostizanja trajne sreće?

Moraš pročistiti svoje postojanje i svoje tijelo. Onoliko puta koliko prihvatiš materijalno tijelo, morat ćeš ga i promijeniti. Ali čim dobiješ duhovno tijelo, nema ni govora o promjeni. Iako već imamo duhovno

tijelo, zbog sadašnje okaljanosti materijom razvijamo materijalno tijelo. Međutim, bavimo li se duhovnim životom, razvit ćemo duhovno tijelo. Ako staviš željeznu šipku u vatru, postat će poput vatre. Zar ne?

**Bob:** Da.

**Šrila Prabhupada:** Slično tome, ako si uvijek zaokupljen duhovnim djelatnostima, tvoje će tijelo djelovati na duhovni način, iako je materijalno. Dodirne li se nešto usijanom željeznom šipkom, ona će to spaliti. Šipka poprima odlike vatre. Tako, ako si stalno svjestan Krišne, produhovit ćeš se. Djelovat ćeš na duhovan način. Nećeš više imati materijalnih zahtjeva.

**Bob:** Kako da to izvedem?

**Šrila Prabhupada:** Ovim procesom. Vidio si ovih šest mladića koji su danas bili inicirani. Oni to rade. To je vrlo jednostavno. Moraš slijediti četiri regulativna načela i mantrati na brojanici. Vrlo lako.

**Bob:** Dobro, ali sada se pridržavam nekih od tih regulativnih načela, ne svih.

**Šrila Prabhupada:** Što znači „nekih“? Samo su četiri regulativna načela. Prema tome „nekih“ znači dva ili tri?

**Bob:** Pridržavam se jednoga ili dva.

**Šrila Prabhupada:** Zašto ne i ostalih triju? U čemu je problem? Kojeg se načela držiš?

**Bob:** Pa, gotovo da sam vegetarijanac, ali jedem jaja.

**Šrila Prabhupada:** Tada niti to nije potpuno.

**Bob:** Postao sam vegetarijanac od studenog, ali...

**Šrila Prabhupada:** Biti vegetarijanac nije kvalifikacija. Golub je vegetarijanac. Majmun, najbjednije stvorenje, vegetarijanac je i živi gol u šumi. I najzločestiji je.

**Bob:** Osjetio sam da je to mali napredak. Na početku je bilo prilično teško, ali poslije je postalo lako.

**Šrila Prabhupada:** Možeš se pridržavati svih regulativnih načela, pod uvjetom da prihvatiš proces svjesnosti Krišne. Inače to nije moguće.

**Bob:** Da, to je to. Ponekad, kad se vratim u Bihar i navečer s prijateljima nemam što raditi osim ubijati komarce, oni kažu: „Kako bi bilo da zapalimo malo marihuane?“ Ja se složim: „Svakako, nema se što drugo raditi.“ Tada sjednem i uživam cijelu večer. To smo radili svakoga dana, ali kad smo shvatili da je štetno, prestali smo. Ali i dalje ponekad...

**Šrila Prabhupada:** Moraš živjeti s nama. Tada te prijatelji neće pitati: „Što misliš o malo marihuane?“ Druži se s *bhaktama*. Otvarajući centre dajemo ljudima priliku da se druže s nama. Zato

smo uzeli tako puno zemlje u Mayapuru. Oni koji to ozbiljno žele, doći će živjeti s nama. Druženje je vrlo važno. Ako se družiš s pijancima, postat ćeš pijanac. Ako se družiš sa *sadhuima*, postat ćeš *sadhu*.

**Syamasundara:** Može doći i ostati kod nas u Bombayu.

**Šrila Prabhupada:** Da, možeš ostati kod nas u Bombayu. Ali ti želiš prijatelje s marihuanom. U tome je problem.

**Bob:** Dopustite da vas pitam nešto drugo, a onda ću se možda vratiti na ovo. Smatram da previše mislim o sebi te stoga ne mogu dovoljno misliti o Bogu. Prečesto mislim o sebi. Kako zaboraviti na sebe, da bih se mogao usredotočiti na druge, mnogo važnije stvari?

**Šrila Prabhupada:** Kao što su oni to učinili.

**Bob:** Kažete mi da moj put... mislim da ste rekli da je moj put prema čistoći da postanem *bhakta*...

**Šrila Prabhupada:** Oklijevaš?

**Bob:** Pa, ja...

**Šrila Prabhupada:** Je li tako teško postati *bhakta*?

**Bob:** Za mene jest. Ne osjećam baš neku želju. *Bhakte* su mi najprije rekli da su napustili materijalni život. Ova četiri regulativna načela koja su mi oni objasnili, znače napuštanje materijalnog života i to mi je jasno.

**Šrila Prabhupada:** Što podrazumijevaš pod materijalnim životom? Sjedim na ovom krevetu. Je li to materijalno ili duhovno?

**Bob:** Materijalno.

**Šrila Prabhupada:** Kako smo onda napustili materijalni život?

**Bob:** Mislim da sam to shvatio kao „želju za materijalnim dobitcima.“

**Šrila Prabhupada:** Što je materijalno?

**Bob:** Raditi za stjecanje materijalne dobiti i ne odbaciti ništa materijalno.

**Šrila Prabhupada:** Materijalni život znači kad želiš ugoditi svojim osjetilima, to je materijalni život. A kad želiš služiti Gospodina, to je duhovni život. To je razlika između materijalnog i duhovnog života. Sada pokušavamo služiti naša osjetila. Kad umjesto da služimo osjetila, služimo Boga, to je duhovni život. Koja je razlika između naših djelatnosti i djelatnosti drugih ljudi? Koristimo sve – stol, stolicu, krevet, kazetofon, pisaću mašinu... pa koja je razlika? Razlika je u tome što mi sve koristimo za Krišnu.

**Bob:** *Bhakte* su rekli da su osjetilna zadovoljstva koja su napustili zamijenili duhovnim. Ali ja to nisam osjetio.

**Šrila Prabhupada:** Duhovna zadovoljstva dolaze kada želiš zadovoljiti Krišnu. To je duhovno zadovoljstvo. Na primjer, majka je

zadovoljna kad hrani svoga sina. Ona ne jede, ali je zadovoljna kad vidi da njezin sin lijepo jede.

**Bob:** Duhovno zadovoljstvo znači Krišnino zadovoljstvo.

**Šrila Prabhupada:** Da. Duhovno zadovoljstvo znači Krišnino zadovoljstvo. Materijalno zadovoljstvo znači zadovoljstvo osjetila. To je sve. U tome je razlika. Duhovno je zadovoljstvo kad jednostavno nastojiš ugoditi Krišni.

**Bob:** Mislio sam da ugoditi Bogu...

**Šrila Prabhupada:** Nemoj izmišljati svoje načine pružanja zadovoljstva Bogu. Pretpostavimo da ti želim ugoditi. Upitat ću te: „Kako te mogu služiti?“ Neću sam izmisliti neku službu. To ne pruža zadovoljstvo. Pretpostavimo da želim čašu vode. Ako ti izmisliš: „Svamiji će biti zadovoljniji ako mu dam čašu toploga mlijeka“, to mi neće goditi. Želiš li mi ugoditi, trebaš me pitati: „Kako ti mogu ugoditi?“ I ako učiniš ono što ti kažem, to će mi pružiti zadovoljstvo.

**Bob:** A ugoditi Krišni znači biti Krišnin *bhakta*?

**Šrila Prabhupada:** *Bhakta* je onaj tko Krišni uvijek pruža zadovoljstvo. On nema drugoga posla. To je *bhakta*.

**Bob:** Možete li mi reći nešto više o mantranju Hare Krišna? Ja sam neko vrijeme mantrao, ali nikad redovito, samo malo, tu i tamo. Nedavno sam baš dobio brojanicu i ponekad se osjećam ugodno dok matram, a ponekad ne. Možda ne mantram pravilno. Ne znam.

**Šrila Prabhupada:** Da, za sve postoji postupak. Moraš usvojiti postupak.

**Bob:** *Bhakte* mi govore o zanosu koji osjećaju prilikom mantranja.

**Šrila Prabhupada:** Da, što se više pročišćavaš, tim ćeš više osjećati zanos. Ovo mantranje i pjevanje je postupak pročišćenja.

## Duhovna disciplina

29. veljače 1972.

**Bob:** Šrila Prabhupada, ako dragovoljno ne vršimo strogosti, moramo li to onda činiti protiv svoje volje?

**Šrila Prabhupada:** Da, pod vodstvom duhovnog učitelja. Nije ti ni na kraj pameti da vršiš strogosti, ali kad prihvatiš duhovnog učitelja, moraš izvršavati njegove naredbe. To je strogost.

**Syamasundara:** Moraš vršiti strogosti, čak i ako to ne želiš?

**Šrila Prabhupada:** Da, moraš. Budući da si se predao svom duhovnom učitelju, njegova je naredba konačna. Čak i ako ti se ne sviđa, ipak to moraš učiniti. Da bi mi ugodio. Ali tebi se ne sviđa. Nitko ne voli postiti, no duhovni učitelj kaže: „Danas se posti.“ Što se

tu može? Učenik je osoba koja svojevolumno pristaje na disciplinu koju nameće duhovni učitelj. To je strogost.

**Syamasundara:** Mnogi ljudi u materijalnom svijetu, posve očarani materijalističkim načinom života, ne žele se podvrći strogostima ili tjelesnim neugodnostima, a ipak to moraju učiniti. Priroda ih prisiljava na strogosti. Je li to ispravno?

**Šrila Prabhupada:** To je prisilna strogost; to nije dobro. Pomoći će nam samo dragovoljne strogosti.

**Syamasundara:** Ne podvrgneš li se dragovoljnim strogostima, bit ćeš na njih prisiljen?

**Šrila Prabhupada:** U tome je razlika između čovjeka i životinje. Životinja ne može prihvatiti strogosti, a čovjek može. Kada čovjek u slastičarnici ugleda neku ukusnu hranu, može je poželjeti pojesti. No kad uoči da nema novca, može se suzdržati od toga. Međutim, krava će, čim se približi hrani, odmah zagristi. Možeš je udarati štapom, ona će to podnositi. Životinja se, dakle, ne može podvrći strogostima.

Naša je strogost, međutim, vrlo ugodna. Pjevamo Hare Krišna i plešemo, a Krišna nam onda šalje ukusnu hranu koju jedemo. To je sve. Što ti se ne sviđa u toj strogosti? Pjevanje, ples i ukusna hrana? Zato jer vršimo strogosti, Krišna nam šalje fine stvari. Ništa ne gubimo. Kad se Krišnaiziraš, dobiješ još više udobnosti nego li ih imaš sada. To je činjenica. Zadnjih sam dvadeset godina živio sam, bez ikakvih poteškoća. Prije nego li sam prihvatio *sannyasu* živio sam u Delhiju i premda sam živio sam, nisam imao nikakvih problema.

**Syamasundara:** Šalje li nam priroda nesreće, ako ne prihvatimo duhovnu disciplinu?

**Šrila Prabhupada:** O, da. To je rečeno u *Bhagavad-giti*:

*daivi hy esa gunamayi  
mama maya duratyaya  
mam eva ye prapadyante  
mayam etam taranti te*

(„Ovu je Moju božansku energiju koja se sastoji od tri odlike materijalne prirode teško nadići, ali je oni koji su Mi se predali lako nadilaze.“) *Maya* nameće tako puno teškoća, ali čim se predaš Krišni, one iščezavaju.

**Syamasundara:** Tako smo budalasti da uvijek mislimo: „U budućnosti ću biti sretan.“

**Šrila Prabhupada:** Da, to je *maya*, opsjena. Poput magarca! Sjedneš magarcu na leđa i držiš mu zalogaj hrane ispred njuške.

Magarac misli: „Još samo korak naprijed i doći ću do trave.“ Ali zalogaj je uvijek jedan korak ispred. To je magarizam. Svi misle: „Još samo malo i doći ću do toga, bit ću jako sretan.“ (*Duga stanka ispunjena zvucima biciklističkih zvonaca, dječje igre i dovikivanja.*)

**Bob:** Puno vam hvala. Sutra ću vas morati napustiti.

**Šrila Prabhupada:** Ne govori napustiti, već reci upustit ću se.

**Bob:** Ne mogu još. Sutra se moram vratiti u svoj grad.

**Šrila Prabhupada:** Ne vraćaj se.

**Bob:** Da sutra ostanem ovdje?

**Šrila Prabhupada:** Ostani ovdje.

**Bob:** Ako mi vi to kažete, ostat ću.

**Šrila Prabhupada:** Da, ti si jako dobar mladić. (*Negdje u pozadini čuje se pjesma praćena egzotičnim ritmom mridange i glasnim zvucima roga.*) To je vrlo jednostavno. Kada živa bića zaborave Krišnu, nađu se u ovom materijalnom svijetu. Krišna znači Njegovo ime, prebivalište, zabave – sve. Kad govorimo o kralju, to podrazumijeva kraljevu vladu, palaču, kraljicu, sinove, tajnike, vojnu silu, sve. Zar ne?

**Bob:** Da.

**Šrila Prabhupada:** Krišna je Svevišnja Božanska Osoba pa čim pomislimo na Krišnu, to obuhvaća sve Njegove energije. To postaje potpuno ako kažemo „Radha-Krišna“. Radha predstavlja svu Krišninu energiju, a Krišna je Svevišnji Gospodin. Tako kada govorimo o Krišni, to obuhvaća i živa bića jer su ona Krišnine energije, različite Krišnine energije, odnosno viša energija. Kad ova energija ne služi svoj izvor, to je materijalni život. Cijeli svijet na različite načine služi Krišnu. Služe Ga posredno, kao što neposlušni građani posredno služe vladu. Zatvorenici završe u zatvoru zbog nepoštivanja zakona države, a tu bivaju prisiljeni da ih poštuju. Slično tome, sva su živa bića u ovom svijetu bezbožna, bilo iz neznanja ili svojevoljno. Ne žele prihvatiti Božju nadmoć. To je demonski. Mi ih zato pokušavamo vratiti u njihovo izvorno stanje. To je Pokret svjesnosti Krišne.

**Bob:** Želio bih vas pitati nešto o čemu sam razgovarao s *bhaktama*; o medicini. Danas sam se šetao uz rijeku s nekim *bhaktama*. Budući da sam prehladen, rekao sam im da se ne bih smio kupati u rijeci. Neki su smatrali da bih to ipak trebao učiniti jer je riječ o Gangi, dok su drugi držali da je bolje da se ne kupam dok sam prehladen. Razgovarali smo o tome, ali nisam shvatio. Razbolijevamo li se mi zbog svojih loših prošlih dijela?

**Šrila Prabhupada:** Da, to je činjenica. Sve nesreće koje nas snalaze posljedica su našega bezbožnog djelovanja u prošlosti.

**Bob:** Ali, obolijeva li osoba i kad se oslobodi utjecaja *karme*?

**Šrila Prabhupada:** Čak i ako se razboli, to je privremeno. Uzmimo na primjer ovaj ventilator. Sada se vrti. Iskopčlaš li ga iz struje, nastavit će se okretati još neko vrijeme, no to okretanje nije posljedica djelovanja električne struje, već je riječ o sili – inerciji. Kada inercija prestane djelovati, ventilator se više ne okreće. Slično tome, ako Krišnin *bhakta* trpi zbog nekih materijalnih stanja, to je privremeno. Zato *bhakta* materijalne nevolje ne smatra nevoljama, već ih prihvaća kao Krišninu milost.

**Bob:** Vrijedi li to samo za usavršenu dušu, čistoga *bhaktu*?

**Šrila Prabhupada:** Usavršena duša je ona koja je 24 sata na dan zaokupljena svjesnošću Krišne. To je savršenstvo. To je transcendentalan položaj. Savršenstvo znači biti zaokupljen svojom izvornom svjesnošću. To je rečeno u *Bhagavad-giti* – sve sve *karmany abhiratah samsiddhim labhate narah*: „Djelujući u skladu sa svojim sposobnostima, svaki čovjek može postati savršen.“ Potpuno savršenstvo! *Samsiddhi*. *Sam* znači potpuno, a *siddhi* savršenstvo. To je spoznaja Brahmana, duhovna spoznaja. A *samsiddhi* znači predanost koja dolazi nakon spoznaje Brahmana.

U *Bhagavad-giti* je rečeno da je onaj tko se vraća kući, natrag Bogu, dostigao potpuno savršenstvo. Savršenstvo dolazi kad spoznamo da nismo ovo tijelo, već duhovna bića. *Brahma-bhuta* – to se naziva spoznajom Brahmana. To je savršenstvo. *Samsiddhi* se pojavljuje nakon spoznaje Brahmana, kada se zaokupimo predanim služenjem. Prema tome, ako već predano služimo, znači da smo spoznali Brahman. Zato se to zove *samsiddhi*.

**Bob:** Oprostite mi, molim vas, što vas to pitam, no jeste li vi ponekad bolesni ili se osjećate loše?

**Šrila Prabhupada:** Da.

**Bob:** Je li to posljedica vaše prošle *karme*?

**Šrila Prabhupada:** Da.

**Bob:** Znači li to da u ovom materijalnom svijetu nitko ne može u potpunosti izbjeći svoju *karmu*? Čak ni čisti *bhakta*?

**Šrila Prabhupada:** Ne, on to može. Za *bhaktu* nema više *karme*. Nema karmičkih posljedica.

**Bob:** Ali, vi mora da ste najbolji *bhakta*.

**Šrila Prabhupada:** Ne, ja sebe ne smatram najboljim *bhaktom*. Ja sam najniži. Ti si najbolji *bhakta*.

**Bob:** A ne, ne! Ono što vi kažete, uvijek izgleda točno. Dakle, vi morate biti najbolji *bhakta*.

**Šrila Prabhupada:** Stvar je u tome da čak i najbolji *bhakta*, kad propovijeda, silazi na razinu drugorazrednog *bhakte*.

**Bob:** Kako se ponaša najbolji *bhakta*?

Šrila Prabhupada: Najbolji *bhakta* ne propovijeda.

Bob: A što radi?

Šrila Prabhupada: On vidi da nema potrebe za propovijedanjem. Za njega su svi *bhakte*. Nigdje ne vidi *abhakte* – svi su *bhakte*. Takva se osoba naziva *uttama-adhikari*. Kako onda mogu reći da sam najbolji *bhakta* dok propovijedam? Baš kao Radharani, Krišnina družica – za Nju nitko nije *abhakta*. Zato Joj mi pokušavamo prići. Kad netko priđe Radharani, ona ga preporuči Krišni: „Ovo je najbolji *bhakta*, bolji je od Mene,“ i Krišna ga ne može odbiti. To je najbolji *bhakta*. Međutim, to ne bismo trebali oponašati, misleći: „Postao sam najbolji *bhakta*.“

*isvare tad-adhinesu  
balisesu dvisatsu ca  
prema-maitri-krpopeksa  
yah karoti sa madhyamah*

(*Bhag.* 11.2.46)

Drugorazredni *bhakta* vidi da neki zavide Krišni, ali najbolji *bhakta* ne gleda tako. On vidi: „Nitko ne zavidi Bogu. Svi su bolji od mene.“ Baš kao autor *Caitanya-caritamṛte* Krišnadasa Kaviraja. On kaže: „Gori sam od crva u izmetu.“ *Purisera kita haite muni se laghistha*. On se ne prenemaže, već doista tako osjeća. „Najgori sam. Svi su bolji, ja sam najgori. Svi služe Krišnu, a ja ne.“ Caitanya Mahaprabhu je rekao: „O, nisam nimalo predan Krišni. Prenemažem se plaćući. Da sam Krišnin *bhakta*, odavno bih bio umro, ali ja živim. To je dokaz da ne volim Krišnu.“ Tako gleda najbolji *bhakta*. Toliko je obuzet ljubavlju prema Krišni da kaže: „Sve se poboljšava, ali ja sam najgori. Zato ne mogu vidjeti Boga.“ To je najbolji *bhakta*.

Bob: *Bhakta* bi trebao djelovati tako da svatko dostigne oslobođenje?

Šrila Prabhupada: Da. *Bhakta* mora djelovati po uputama vjerodostojnoga duhovnog učitelja, a ne oponašati najboljega *bhaktu*.

Syamasundara: Jednom si rekao da ponekad osjećaš mučninu ili bol zbog grješnoga djelovanja svojih učenika. Može li ono ponekad uzrokovati bolest?

Šrila Prabhupada: Vidiš, Krišna kaže – *aham tvam sarva-papebhyo moksaisyami ma sucah*: „Oslobodit ću te svojih posljedica grijeha. Ne boj se.“ Krišna je tako moćan da može odmah prihvatiti sve tuđe grijehе i istoga ih časa ispraviti. Međutim, kad živo biće djeluje u

Krišnino ime, i ono prihvaća odgovornost za grješna djela svojih *bhakta*. Zato nije lako biti *guru*. *Guru* mora prihvatiti i neutralizirati sve otrove, a budući da On nije Krišna, ponekad ima problema. Stoga je Caitanya Mahaprabhu zabranio: „Ne prihvaćajte puno *sisyi*, puno učenika.“ Da bismo proširili propovijedanje, međutim, moramo prihvatiti puno učenika – čak i po cijenu patnje. To je činjenica. Duhovni učitelj mora prihvatiti odgovornost za sva grješna djela svojih učenika. Zato je riskantno prihvatiti puno učenika, osim ako čovjek ne može neutralizirati svoje grijehе.

*vancha-kalpa-tarubhyas ca*  
*krpa-sindhubhya eva ca*  
*patitanam pavanebhyo*  
*vaisnavebhyo namo namah*

(„Ponizno odajem poštovanje svim *vaisnavama*, Gospodinovim *bhaktama*. Oni su poput drveća želja koje svima ispunjava želje i prepuni su samilosti prema svim palim uvjetovanim dušama.“) On prihvaća odgovornost za sve pale duše. Ta ideja postoji i u Bibliji. Isus Krist je na sebe preuzeo posljedice grijehа svih ljudi, žrtvujući svoj život. To je odgovornost duhovnog učitelja. Jer Krišna je Krišna. On je *apapa-viddha* – posljedice grijehа ne utječu na Njega, ali živo je biće ponekad izloženo njihovom utjecaju jer je sićušno. Velika vatra, mala vatra. Baciš li nešto veliko u malu vatru, vatra će se ugасiti. Ali što god baciš u veliku vatru, ona će sve progutati.

**Bob:** Kristova patnja je bila takve prirode?

**Šrila Prabhupada:** Preuzeo je posljedice grijehа svih ljudi i zato je patio. Rekao je da je preuzeo posljedice svih ljudskih grijehа i žrtvovao svoj život. Međutim, kršćani su uzeli zdravo za gotovo da Krist treba ispaštati dok oni mogu raditi sve što im padne napamet. Kakve budale! Pustili su da Isus sklopi ugovor kojim preuzima posljedice njihovih grijehа, kako bi oni mogli nastaviti sa svim glupostima. Tako oni shvaćaju svoju religiju. Krist je bio tako velikodušan da je prihvatio sve njihove grijehе i ispaštao, no to ih nije navelo da prestanu griješiti. To im još nije sinulo. Sve su olako shvatili: „Neka Isus Krist ispašta, a mi ćemo raditi sve vrste gluposti.“ Zar ne?

**Bob:** Da, tako je.

**Šrila Prabhupada:** Trebali bi se sramiti: „Isus Krist je zbog nas ispaštao, a mi nastavljamo s grješnim djelovanjem.“ On je svima rekao: „Ne ubij“, no oni se upuštaju u ubijanje, misleći: „Isus Krist će nam oprostiti i preuzeti sve posljedice grijehа.“ To se događa.

Trebamo biti oprezni: „Zbog mojih će grijeha patiti moj duhovni učitelj. Zato neću ni najmanje sagriješiti.“ To je dužnost učenika. Inicijacijom se uništavaju sve posljedice grijeha. Počini li učenik nakon toga kakav grijeh, njegov će duhovni učitelj morati patiti. Učenik bi trebao biti suosjećajan i uzeti u obzir da će zbog njegovih grijeha ispaštati duhovni učitelj. Ako se duhovni učitelj razboli, to je posljedica tuđih grješnih djela. „Ne prihvaćajte puno učenika.“ Međutim, mi to činimo zbog propovijedanja. Nije važno – neka patimo – i dalje ćemo ih prihvaćati. Ti si me pitao je li moja patnja posljedica mojih prošlih nedjela. Je li tako? Prihvaćanje neozbiljnih učenika je moje nedjelo.

**Bob:** To se ponekad događa?

**Šrila Prabhupada:** Da. To se mora dogoditi jer prihvaćamo puno ljudi. Učenikova je dužnost da bude oprezan i razmišlja: „Moj me je duhovni učitelj spasio. Ne smijem ga izložiti patnji.“ Kad duhovni učitelj ispašta, Krišna ga spašava. Krišna misli: „O, on je preuzeo tako veliku odgovornost da bi spasio grješnu osobu.“ Krišna je tu: *kaunteya pratijanihi na me bhaktah pranasyati*. („O, Kuntin sine, hrabro izjavi da moj bhakta nikada ne propada.“) To je tako jer duhovni učitelj preuzima rizik zbog Krišne.

**Bob:** Vaša patnja nije ista vrsta boli...

**Šrila Prabhupada:** Ne, ona nije uzrokovana *karmom*. Bol je ponekad prisutna tako da učenici mogu znati: „Zbog naših grješnih djela naš duhovni učitelj pati.“

**Bob:** Sada izgledate jako dobro.

**Šrila Prabhupada:** Ja sam uvijek dobro... jer čak i ako patim, znam da će me Krišna zaštititi. Ta patnja, međutim, nije posljedica mojih grješnih djela.

**Bob:** Ja pijem prokuhanu vodu jer neka voda u sebi sadrži klice bolesti. Ali zašto bih trebao piti prokuhanu vodu, ako sam bio dovoljno dobar da se ne moram razboljeti? Trebao bih moći popiti bilo kakvu vodu. A ako nisam ispravno djelovao, razboljet ću se u svakom slučaju.

**Šrila Prabhupada:** Sve dok se nalaziš u materijalnom svijetu ne možeš zanemarivati prirodne zakone. Pretpostavimo da odeš u prašumu u kojoj živi tigar. Zna se da će te on napasti; zašto bi onda namjerno išao tamo i riskirao da te tigar napadne? *Bhakta* se ne bi trebao izlagati fizičkim rizicima, dok ima fizičko tijelo. Ne bi trebao misliti kako, sad kad je postao *bhakta*, može izazivati prirodne zakone. To je glupost.

*yatharham upayunjatah  
nirbandhah Krišna-sambandhe  
yuktam vairagyam ucyate*

*Bhakti* se savjetuje da bez vezanosti prihvati sve što je za život nužno. Tako će popiti i kuhanu vodu. Međutim, ako nema kuhane vode, to ne znači da neće uopće piti vodu. Popit će običnu vodu. Mi uzimamo Krišnin *prasadam*, ali ponekad, dok putujemo, moramo u hotelu nešto pojesti. Trebamo li zato što smo *bhakte* misliti: „U hotelu neću ništa pojesti. Gladovat ću?“ Ako gladujem, oslabit ću i neću moći propovijedati.

**Bob:** Gubi li *bhakta* nešto od svoje individualnosti?

**Šrila Prabhupada:** Ne, on posjeduje punu individualnost za Krišnino zadovoljstvo. Krišna kaže: „Predaj se Meni“ i *bhakta* se dragovoljno predaje, ali time ne gubi individualnost. Arjuna je, primjerice, na početku izrazio svoju individualnost odbivši se boriti. Međutim, kad je prihvatio Krišnu za svoga duhovnog učitelja, postao je *šišya*, učenik, i zatim je prihvaćao sve što bi mu Krišna naredio. To ne znači da je izgubio individualnost. On je dragovoljno prihvatio: „Učinit ću sve što Krišna kaže.“ Kao i svi moji učenici – oni nisu izgubili individualnost, već su je predali. To se traži. Na primjer, ako se čovjek ne upušta u spolne odnose, to ne znači da je impotentan. Kad bi htio, mogao bi neograničeno općiti, ali on to svojevolumeno izbjegava. *Param drstva nivartate*: privlači ga viši ukus. Mi ponekad postimo, no to ne znači da smo bolesni. Dragovoljno gladujemo. To ne znači da nisam gladan ili da ne mogu jesti. Postim po vlastitoj volji.

**Bob:** Zadržava li *bhakta* koji se preda osobnu sklonost prema određenim stvarima, prema onome što mu se sviđa i ne sviđa?

**Šrila Prabhupada:** Da, zadržava sve u potpunosti, ali daje prednost Krišni. Zamislimo da se meni nešto sviđa, ali Krišna kaže: „Ne možeš to uzeti.“ Onda to neću uzeti. Zbog Krišne. Krišna kaže: „Ovo Mi se sviđa.“ Mi zato trebamo Krišni ponuditi ono što Mu se sviđa, a potom ćemo uzeti *prasadam*. Krišna voli Radharani. Zato sve *gopije* pokušavaju Radharani približiti Krišni. One misle: „Krišni se ova *gopi* sviđa. Dobro, gurnimo je prema Njemu.“ To je svjesnost Krišne. Ugoditi Krišninim osjetilima, a ne svojim vlastitim. To je *bhakti*. To se naziva *prema*, ljubav prema Krišni. „Krišni se to sviđa. Moram Mu to dati.“

**Bob:** Neka mi se jela ponuđena Krišni, *prasadam*, sviđaju, ali neka nisu po mom ukusu.

**Šrila Prabhupada:** Ne bi trebao tako promatrati stvari. Savršenstvo je prihvatiti sve što je ponuđeno Krišni. To je savršenstvo. Ne možeš

govoriti: „Ovo mi se sviđa, a ovo ne.“ Sve dok na takav način razmišljaš, znači da nisi shvatio što je *prasadam*. Nema sviđanja i nesviđanja. Sve što se Krišni sviđa, to je u redu.

**Bob:** Što ako netko pripremi *prasadam* za Krišnu, ali ga ne spremi dobro?

**Šrila Prabhupada:** Ako je hrana pripremljena s iskrenošću i predanošću, Krišni će se sviđati. Vidura je Krišnu hranio bananama, no bio je toliko obuzet mislima o Njemu da je bacao banane, a Krišni davao kore. I Krišna je jeo. Znao je da mu Vidura s predanošću daje kore. Krišna može bilo što pojesti, pod uvjetom da je ponuđeno s predanošću; pri tom nije važno je li to, s materijalnog stajališta, ukusno ili ne. Tako i *bhakta* uzima Krišnin *prasadam* bilo da je ukusan ili ne. Trebali bismo sve prihvatiti.

**Bob:** A što ako nema predanosti?

**Šrila Prabhupada:** Nema li predanosti, Krišni se nikakva hrana ne sviđa, bez obzira je li ukusna ili ne. On je ne prihvaća.

**Bob:** U Indiji netko može skuhati tu vrstu hrane...

**Šrila Prabhupada:** O, Indija, Indija. Ne govori o Indiji! Govori o filozofiji. Krišna ne prihvaća ništa bez predanosti, ni u Indiji, ni u tvojoj zemlji. Gospodin Krišna nije dužan nešto prihvatiti samo zato jer je to jako ukusno i skupo. Krišna na Vaikunthi ima mnoštvo izvrsnih jela. On ne žudi za tvojom hranom, već prihvaća tvoju predanost, *bhakti*. Prava stvar je predanost, a ne hrana. Krišna ne prihvaća nikakvu hranu iz ovoga materijalnog svijeta. On prihvaća samo predanost.

*patram puspam phalam toyam  
yo me bhaktya prayacchati  
aham bhakty-upahrtam  
asnami prayatatmanah*

„Ponudi li mi netko s ljubavlju i predanošću list, cvijet, voće ili vodu, prihvatit ću to jer Mi je ponuđeno s ljubavlju i predanošću.“ To se traži. Zato nikome tko nije *bhakta* ne dopuštamo da kuha. Krišna ništa ne prihvaća iz ruku *abhakte*. Zašto i bi? On nije gladan. Hrana Mu ne treba. On prihvaća samo predanost i to je sve. To je najvažnije. Zbog toga trebamo postati *bhakta*, a ne dobar kuhar. Ali ako smo *bhakte*, bit ćemo i dobri kuhari. Samim tim ćemo postati dobri kuhari. Zato trebamo samo postati *bhakte* i sve druge dobre odlike same će se po sebi pojaviti. Ako osoba nije *bhakta*, sve su njezine dobre odlike bezvrijedne. Takva osoba lebdi na razini uma te stoga nema dobrih odlika.

**Bob:** Još uvijek baš ne razumijem to o *prasadamu*.

**Šrila Prabhupada:** *Prasadam* je uvijek *prasadam*, ali jer nismo dovoljno napredni, neki *prasadam* nam se ne sviđa.

**Bob:** Za mene je neki *prasadam* previše začinjen i zato me boli trbuh.

**Šrila Prabhupada:** Pa, i to je posljedica nerazumijevanja, no kuhar bi o tome trebao voditi računa. Krišni moramo ponuditi najbolje namirnice. Stoga, ako kuhar nudi nešto nekvalitetno, ne izvršava svoju dužnost. Međutim, Krišna može prihvatiti bilo što, ako Mu to ponudi *bhakta*, a *bhakta* može prihvatiti svaki *prasadam*, čak i ako je jako začinjen. Hiranyakasipu je svom sinu dao otrov, a on ga je, nakon što ga je ponudio Krišni, popio kao nektar. Čak i ako je za druge jako začinjen, *prasadam* je za *bhaktu* vrlo ukusan. Kakve veze ima začinjenost? Krišni su ponudili otrov, pravi otrov. Raksasi Putana je Krišni dok je bio beba ponudila da siše njezine grudi koje su bile premazane otrovom. Međutim, On je tako divan da je pomislio: „Prišla Mi je kao Moja majka“, pa je posisao otrov i darovao joj oslobođenje. Krišna se ne obazire na loše strane. Dobar čovjek ne gleda loše strane, već samo dobre. Baš kao jedan od moje braće po Bogu – on je namjeravao s mojim *guru maharajem* (duhovnim učiteljem) sklopiti posao, no moj se *guru maharaja* nije obazirao na tu lošu stranu. Vidio je dobru stranu i razmišljao: „Došao je sa željom da me služi.“

**Bob:** *Bhakte* ponekad imaju problema sa zdravljem pa ne uzimaju određenu vrstu hrane – primjerice, oni koji imaju problema s jetrom ne jedu *ghi*. Trebaju li ovi *bhakte* uzimati svaki *prasadam*?

**Šrila Prabhupada:** Ne, ne. Oni koji nisu savršeni *bhakte* mogu praviti razliku, ali za savršenog *bhaktu* nema razlike. Zašto bi ti trebao oponašati savršenog *bhaktu*? Sve dok za tebe postoji razlika, nisi savršeni *bhakta*. Zašto bi onda oponašao savršenog *bhaktu* i jeo sve?

Činjenica je da za savršenog *bhaktu* nema razlike. Sve što je ponuđeno Krišni nektar je i to je sve. Krišna sve prihvaća od *bhakte*. Sve što Mu Njegov *bhakta* ponudi, On prihvaća. Isto vrijedi i za čistoga *bhaktu*. Razumiješ u čemu je stvar? Za savršenoga *bhaktu* nema razlike. Ali ako ja nisam savršeni *bhakta* i za mene postoje razlike, zašto da oponašam savršenoga *bhaktu*? Možda neću sve moći probaviti jer nisam savršeni *bhakta*. *Bhakta* ne bi trebao biti budala: *Krišna ye bhaje se bada catura*. *Bhakta* je svjestan svoga položaja i dovoljno inteligentan da se prema drugima ponaša u skladu s tim.

## Djelovanje sa znanjem o Krišni

29. veljače 1972., (nastavak)

**Bob:** Kakvim se djelima stječe dobra *karma*?

**Šrila Prabhupada:** Pod dobrom *karmom* podrazumijeva se ono što je propisano u *Vedama*. Posebno je propisano da čovjek treba izvoditi *yajne*. Kad se kaže *yajna*, misli se na djela namijenjena zadovoljstvu Gospodina Visnua, Svevišnje Božanske Osobe. Prema tome, dobra *karma* znači vršenje *yajni* u skladu s propisima navedenim u vedskim spisima. Svrha takve *yajne* je zadovoljstvo Svevišnjega Gospodina. Dobar, pošten građanin je onaj čije djelovanje godi vladi. Na žalost, suvremena civilizacija ne zna ni tko je Svevišnji Gospodin, a kamoli kako Mu ugoditi. Ljudi to ne znaju. Jednostavno su zaokupljeni materijalnim djelatnostima. Na taj način stvaraju samo lošu *karmu* i stoga pate. Slijepci vode slijepce; tako i jedni i drugi ispaštaju zbog loše *karme*. To je jako lako razumjeti. Učiniš li neko zlodjelo, ispaštati ćeš zbog toga. Učiniš li nešto dobro za državu, za ljude, bit ćeš cijenjen – ponekad ćeš dobiti i počasnu titulu. To je dobra i loša *karma*. Dobra *karma* znači da uživaš u nekoj materijalnoj sreći, a loša da patiš zbog materijalnih nedaća. Zahvaljujući dobroj *karmi* rađaš se u dobroj obitelji, stječeš bogatstvo, postaješ učen, lijep.

**Bob:** Što je s čovjekom koji nije baš svjestan Boga?

**Šrila Prabhupada:** On je životinja. Životinja ne zna što je dobro. Čovjek koji ne zna što je Bog, ili čovjek koji ne pokušava razumjeti što je Bog, nije bolji od životinje. Životinje imaju četiri noge, a ova životinja ima dvije. Po Darwinovoj teoriji to su majmuni. Prema tome, onaj tko ne poznaje Boga ili ga ne pokušava razumjeti, nije drugo do li životinja.

**Bob:** Što je s bezazlenim ljudima?

**Šrila Prabhupada:** Životinja je sasvim bezazlena. Prerežeš li joj grlo, neće se buniti. Sve životinje su bezazlene. Zato im možeš rezati vratove. Prema tome, bezazlenost baš i nije dobra kvalifikacija. Mi smatramo da čovjek mora biti jako, jako inteligentan da bi mogao shvatiti Krišnu. Bezazlena, neuka i prostodušna budala tu nije u prednosti. Jednostavnost je u redu, ali ne i izostanak inteligencije.

**Bob:** Možete li mi reći što je inteligencija?

**Šrila Prabhupada:** Inteligencija znači znati što sam ja, što je ovaj svijet, što je Bog i kakav je odnos između svega toga. Životinja ne zna što je. Ona misli da je tijelo. Slično tome, onaj tko ne zna što je, nije inteligentan.

**Bob:** Što je s čovjekom koji pokušava djelovati ispravno, savjesno? Poput sluga koji je jako pošten prema gospodaru, a zna da ga ne bi uhvatili čak ni kada ne bi bio pošten. Ostane li takav čovjek ipak pošten, je li to neka vrsta dobre *karme*?

**Šrila Prabhupada:** Da, poštenje također stvara dobru *karmu*. U *Bhagavad-giti* je podrobno opisano kako postati dobar čovjek: *daivi sampad vimoksaya nibandhayasuri mata*. Razviješ li *daivi sampad*, transcendentalne odlike, bit ćeš oslobođen – *vimoksaya*. Ako si obdaren demonskim osobinama – *naibandhayasuri*, sve ćeš se više zapletati. Na žalost, suvremena civilizacija ne zna što je oslobođenje, a što zapletenost. Tako su neuki da ne znaju.

Kad bih te pitao što podrazumijevaš pod oslobođenjem, bi li znao odgovoriti? Kad bih te pitao što ti znači zapletenost, bi li mogao odgovoriti? U vedskoj se književnosti spominju te riječi – oslobođenje i zapletenost, no u današnje doba ljudi nemaju pojma što je oslobođenje, a što zapletanje. Toliko su neuki i glupavi, a ponose se svojim napretkom u znanju. Ti si profesor, učitelj, možeš li ti objasniti što je oslobođenje?

**Bob:** Ne baš, jer kad bih to mogao, onda bih ubrzo postao oslobođen.

**Šrila Prabhupada:** Ali ako ne znaš što je oslobođenje, onda o njemu nema ni govora. Neće se dogoditi ni brzo, ni sporo. Najprije trebaš doznati što je oslobođenje. Ako ne znaš kamo vlak ide, kakva je korist od toga da shvatiš ide li brzo ili sporo? Ti ne poznaješ svoje odredište, zato ti ja postavljam pitanja. Svaki dan ti mene ispituješ, sada ja pitam tebe. Što je oslobođenje?

**Bob:** Dobro. Moram malo razmisliti.

**Šrila Prabhupada:** Oslobođenje je opisano u *Šrimad-Bhagavatamu*. Sanskrtska riječ za oslobođenje je *mukti*. Ono je definirano u *Srimad-Bhagavatamu*: *muktir hitvanyatha rupam svarupena vyavasthitih* – („Oslobođenje je trajno stanje živoga bića nakon što odbaci promjenjiva gruba i suptilna materijalna tijela.“) Trebamo se prestati baviti glupostima i učvrstiti se u svom izvornom položaju. To, međutim, još više zbunjuje jer nitko ne poznaje svoj izvorni položaj tj. kako ispravno djelovati. Ljudi uglavnom djeluju drugačije jer ne znaju što je ispravno. Današnji ljudi nemaju pojma o svom životu. Nalaze se u vrlo neugodnom položaju, ali toga nisu svjesni.

**Bob:** Možete li mi reći tko je pošten?

**Šrila Prabhupada:** Ako čovjek ne zna što je poštenje, kako može biti pošten? Ali ako znaš što je poštenje, onda možeš biti pošten. Najprije objasni što je poštenje.

**Bob:** Poštenje znači raditi ono što doista osjećaš ispravnim.

**Šrila Prabhupada:** Lopov osjeća: „Moram krasti da bih izdržavao djecu. To je sasvim u redu.“ Znači li to da je on pošten? Mesar misli: „To je moj život. Moram svakodnevno klati životinje.“ Kao što je mislio i lovac Mrgari. Narada ga je upitao: „Zašto tako ubijaš životinje?“ A on je odgovorio: „To mi je posao. Otac me je tako naučio.“ On je svoj posao pošteno obavljao. Osjećaj o tome što je pošteno, a što nije, ovisi o kulturi. Kultura lopova je drugačija, zato on misli da je sasvim pošteno krasti.

**Bob:** Što je onda poštenje?

**Šrila Prabhupada:** Da, to sam te ja pitao. Pravo poštenje znači da ne bi smio posezati za stvarima koje pripadaju drugima. To je poštenje. Ovo je, primjerice, moj stol. Ako ga ti želiš na odlasku ponijeti sa sobom, je li to poštenje? Prema tome, jednostavna definicija poštenja je da ne smiješ posezati za tuđim stvarima. To je poštenje.

**Bob:** To znači da bi onaj tko je pošten trebao biti u *guni* vrline. Je li to točno?

**Šrila Prabhupada:** Svakako, svakako. *Guna* vrline podrazumijeva znanje. Ako ti znaš: „Ovaj stol ne pripada meni, već Swamijiju,“ nećeš ga pokušati odnijeti. Stoga, čovjek mora najprije znati – tada može biti pošten.

**Bob:** Rekli ste da *guna* vrline predstavlja znanje o Bogu, no netko može biti pošten i bez velikog znanja o Bogu. Ne razmišljajući o tome kako Bog želi od njega poštenje, on može jednostavno osjećati da mora biti pošten.

**Šrila Prabhupada:** Bog želi da svi budu poštteni. Zašto bi Bog želio drugačije?

**Bob:** Može li se dogoditi da ispunjavamo Božje želje, a da toga nismo svjesni?

**Šrila Prabhupada:** Ne. Ispunjavati želje bez znanja je apsurdno. Najprije moraš poznavati Božju naredbu. I ako je ispunjavaš, to je poštenje.

**Bob:** Nije, dakle, moguće biti pošten bez poznavanja Boga?

**Šrila Prabhupada:** Točno, jer Bog je vrhovni vlasnik, onaj koji najviše uživa i naš je najbolji prijatelj. To je izjava *Bhagavad-gite*. Tko zna te tri stvari, posjeduje potpuno znanje. Samo te tri stvari: da je Bog vlasnik svega; da je svačiji prijatelj i da je sve namijenjeno Njegovom užitku. Svatko, primjerice, zna da je želudac onaj dio tijela koji uživa, a ne ruke, noge, oči, uši. Oni su tu samo da bi pomogli želucu. Na primjer oči – lešinar se može uzdići sedam milja uvis da bi pronašao hranu za želudac. Zar ne?

**Bob:** Tako je.

**Šrila Prabhupada:** Krila ga prenose tamo, a kljun hvata hranu. Kao što je u tijelu želudac taj koji uživa, tako je središnji lik cjelokupne materijalne i duhovne kozmičke pojavnosti Krišna, Bog. On je taj koji uživa. To možemo razumjeti promatrajući svoje tijelo. I tijelo je svijet u malom – i ono ima istu mehaničku prirodu kao i svemir. Isti se mehanizam nalazi posvuda, čak i u životinjama. Ljudsko tijelo i svemir su gotovo isti mehanizmi. Zato možeš vrlo lako razumjeti da je u ovom tijelu – svakom tijelu, uključujući i tvoje – želudac taj koji uživa. Postoji glavni uživatelj. Želudac je isto tako i prijatelj jer kad ne možeš probaviti hranu, svi drugi dijelovi tijela oslabe. Zato je želudac prijatelj. On probavlja hranu i raspoređuje je svim ostalim dijelovima tijela, zar ne?

**Bob:** Tako je.

**Šrila Prabhupada:** Slično tome, središnji želudac cjelokupne kreacije je Bog ili Krišna. On je taj koji uživa, On je prijatelj i, kao vrhovni vlasnik, sve uzdržava – baš kao što kralj može uzdržavati sve građane u državi zato što je vlasnik. Nije li vlasnik, kako može biti svačiji prijatelj? To treba razumjeti: Krišna je taj koji uživa, Krišna je vlasnik i Krišna je prijatelj. Ako znaš te tri stvari, tvoje je znanje potpuno – ništa drugo ne moraš shvatiti. *Yasmin vijnate sarvam evam vijnatam bhavati:* shvatiš li Krišnu pomoću ovih triju formula, znanje ti je potpuno. Nikakvo ti drugo znanje ne treba. Međutim, ljudi se neće složiti. "Zašto bi Krišna bio vlasnik? Hitler bi trebao biti vlasnik. Ili Nixon..." Tako misle i zato su u neprilici. Ali ako shvatiš samo ove tri stvari, imaš potpuno znanje. Međutim, mi ne želimo to prihvatiti. Postavljamo si mnoštvo zapreka za razumijevanje tih triju stvari i to je uzrok naših nedaća. U *Bhagavad-giti* je, međutim, jasno rečeno:

*bhoktaram yajna-tapasam  
sarva-loka-mahesvaram  
suhrdam sarva-bhutanam  
jnatva mam snatim rcchati*

("Oni koji Me poznaju kao krajnji cilj svih žrtvovanja i strogosti, kao Vrhovnoga Gospodara svih planeta i polubogova te dobročinitelja i dobronamjernika svih živih bića – dostižu mir od patnji koje nanose materijalne nedaće.") Ali mi to ne želimo prihvatiti. Naglašavamo različite lažne vlasnike, lažne prijatelje, lažne uživatelje, a oni se međusobno sukobljavaju. Takvo je stanje u svijetu. Kad bi se ljudima pružilo ovo obrazovanje i kad bi prihvatili ovo znanje, odmah bi zavladao mir (*santim rcchati*). To je znanje i tko se pridržava tog

načela, pošten je. On ne tvrdi: „Ovo je moje“, već zna sve: „O, to je Krišnino, zato sve treba upotrijebiti za služenje Krišne.“ To je poštenje. Ako je ovo moja olovka, pravila ponašanja nalažu da bi me učenik trebao upitati: „Mogu li je upotrijebiti?“ Ja bih potom odgovorio: „Da, možeš.“

Slično tome, ako znam da je sve Krišnino, neću ništa upotrijebiti bez Njegova odobrenja. To je poštenje. A to je i znanje. Onaj tko to ne zna, neuk je, budalast. A budalasti ljudi čine kaznena djela. Svi zločinci su budale. Zakon se krši zbog neznanja. Neznanje nije blaženstvo, no ludost je biti mudar tamo gdje je neznanje blaženstvo. U tome je problem. Cijeli svijet uživa u neznanju. Kada govorite o svjesnosti Krišne, nitko to puno ne cijeni. Ako kažem: „Krišna je vlasnik, a ne ti“, nećeš biti jako zadovoljan. Samo pogledaj – neznanje je blaženstvo.

Ja sam, prema tome, budalast jer govorim pravu istinu. Zato je ludost biti mudar tamo gdje je neznanje blaženstvo. Mi riskiramo da se ljudi uvrijede i misle da smo budale. Kažem li bogatašu: „Ti nisi vlasnik. Krišna je vlasnik i zato sav novac koji imaš potroši na Krišnu“, on će se razljutiti.

*Upadeso hi murkhanam prakopaya na santaye:* „Poučiš li nitkova, on će se naljutiti.“ Zato mi prilazimo ljudima kao prosjaci: „Dragi moj gospodine, vi ste jako dobar čovjek. Ja sam prosjak, *sannyasi*, i htio bih sagraditi hram. Možete li mi udijeliti malo novca?“ On će na to pomisliti: „O, ovo je prosjak, daj mu nešto novca.“ Ako kažem: „Dragi gospodine, raspoložete s milijunima dolara. To je Krišnin novac. Dajte mi ga. Ja sam Njegov sluga“, čovjek baš neće biti zadovoljan. Pridem li mu kao prosjak, nešto će mi dati, a ako mu kažem istinu, neće mi dati ni lipe. Uvjeravamo ga kao prosjaci, premda to nismo. Mi smo Krišnine sluge. Ni od koga ništa ne tražimo jer znamo da će Krišna sve dati. To je znanje. Dijete, primjerice, ponekad uzme neku važnu stvar i onda mu moramo laskati: „O kako si dobar. Molim te, uzmi ove slatkiše i daj mi taj papir. Nije to ništa, samo papir.“ Ono će tada pristati: „Pa da. Uzmi. Tako je u redu.“ Tako će nam vratiti važne papire uzevši slatkiše vrijedne par kuna. Prisiljeni smo tako djelovati. Zašto? Zato jer će čovjek, uzimajući Krišnin novac, skončati u paklu. Zato nekako moramo od njega uzeti malo novca i upotrijebiti ga u Pokretu svjesnosti Krišne.

**Bob:** Onda možda taj čovjek neće otići u pakao?

**Šrila Prabhupada:** Da. Spašavaš ga od odlaska u pakao. Zato jer se broji i najmanji novčić potrošen za Krišnu. To se naziva *ajnata-sukrti* (nesvjesna duhovna djelatnost). Ljudi su uglavnom prilično tupi. Svete im osobe stoga prilaze da bi ih malo prosvijetlile, pružile im

priliku za služenje Krišne. To je dužnost svetih osoba. Uzima li, međutim, netko novac od drugih i potom ga koristi za ugađanje vlastitim osjetilima, završit će u paklu. Onda je gotovo. Takav je čovjek prevarant, zločinac. Ne možeš ni od koga uzeti čak ni lipu da bi je iskoristio za vlastite osjetilne užitke.

**Bob:** Poznajem ljude koji nisu svjesni Krišne, koji su pomalo svjesni Boga, no ipak su toliko poštteni da uopće ne uzimaju ono što nije njihovo. I pokušavaju biti poštteni prema drugima.

**Šrila Prabhupada:** Ne uzimaju od drugih ljudi, ali uzimaju Božje.

**Bob:** Jesu li ti ljudi onda napola dobri?

**Šrila Prabhupada:** Nisu dobri ako ne nauče ovo načelo – da je Bog vlasnik. Što misliš pod tim da ne uzimaju ono što nije njihovo?

**Bob:** Mislim na siromašne ljude kojima je potreban novac i hrana, ali...

**Šrila Prabhupada:** Svakome je potreban novac. Svi ga trebaju. Tko to nije siromašan? Kome ne treba novac i hrana? I tebi treba novac. Kako onda znaš tko je bogat, a tko siromašan? Svi trebaju novac. Ako siromašnu osobu određuje to što joj treba hrana i novac – a to svima treba – onda je svatko siromašan.

**Bob:** Mislio sam na ljude koji su relativno siromašni.

**Šrila Prabhupada:** Možda relativno. Ti si gladniji od mene. To ne znači da ja nisam gladan ili da ti nisi gladan. Sada se ne osjećam gladnim, ali to ne znači da nikada nisam gladan. I ti sada možda nisi gladan, no sutra ćeš biti.

**Bob:** Ono na što ja mislim jest da, iako svi oko tih ljudi krađu, oni se ipak nekako drže i ne krađu. Nekako zbog toga zaslužuju da im se nešto dobro dogodi.

**Šrila Prabhupada:** Čovjek koji misli da ne krađe je isto tako lopov jer ne zna da je sve Krišnino. Zato je sve što prihvati zapravo ukradeno.

**Bob:** Je li on manji lopov?

**Šrila Prabhupada:** Ti možda ne znaš da sam ja vlasnik ovoga šala, ali ako ga odneseš, zar to nije krađa?

**Bob:** Možda sam gori lopov ako ga uzmem znajući da je vaš, nego ako ne znam čiji je. Mogu misliti da nije ničiji.

**Šrila Prabhupada:** I to je krađa jer on mora nekome pripadati, a ti ga uzimaš bez dopuštenja vlasnika. Možda ne znaš tko je točno vlasnik, ali znaš da nekome mora pripadati. To je znanje. Ponekad na cesti možemo vidjeti ostavljene razne vrijedne stvari – materijal za popravak ceste ili neke električne radove. Čovjek bi mogao pomisliti: „O, sva sreća da su te stvari ovdje, mogu ih uzeti.“ Nije li to krađa?

**Bob:** To jest krađa.

**Šrila Prabhupada:** Da. Čovjek ne zna da je vlasništvo vlade i jednostavno uzme. To jest krađa. Kad ga pronađu, uhite ga i kazne. Slično tome, sve što sakupljaš... Pretpostavimo da popiješ malo vode iz rijeke, je li rijeka tvoje vlasništvo?

**Bob:** Ne.

**Šrila Prabhupada:** Onda? To je krađa. Ti nisi stvorio rijeku. Ne znaš tko je njezin vlasnik, ali ti nisi taj. Prema tome, lopov si, čak i ako popiješ malo vode iz rijeke ne znajući kome voda pripada. Možeš misliti: „Ja sam pošten“, no zapravo si lopov. Moraš se sjetiti Krišne. „O Krišna, sve si ovo Ti stvorio, stoga mi, molim Te, dopusti da popijem malo vode.“ To je poštenje. Zato *bhakta* uvijek misli na Krišnu. Što god da radi, uvijek misli: „Ovo je Krišnino.“ To je poštenje. Bez svjesnosti Krišne, svatko je nitkov, lopov, razbojnik i pljačkaš; takve su mu odlike. Stoga mi zaključujemo da onaj tko ne razumije Krišnu nema dobrih odlika. Nije pošten i nema znanja, zato je trećerazredan čovjek. Je li to točno? To nije dogmatizam, to je činjenica. Jesi li shvatio što je znanje, a što poštenje?

**Bob:** Na neki način.

**Šrila Prabhupada:** Postoji li neki drugi način? Da ga vidimo! Postoji li kakva alternativa? Mi ne tvrdimo nešto što se može opovrći. To je naše iskustvo. Mi smo ti koji izazivamo: „Ima li pitanja?“ Do sada nas je Krišna štitio. Na javnim skupovima, u stranim zemljama nakon predavanja pitam: „Ima li pitanja?“

**Bob:** Ja sad nemam ni jedno.

**Šrila Prabhupada:** U Londonu smo dvanaest dana držali predavanja u Conway Hallu i svaki dan sam na kraju pitao: „Ima li pitanja?“

**Bob:** Jesu li vam postavljali puno pitanja?

**Šrila Prabhupada:** Da, puno, no neka su bila glupa.

**Bob:** Dopustite mi da vas još nešto upitam. Što podrazumijevate pod glupošću?

**Šrila Prabhupada:** Osobu bez znanja treba smatrati glupom.

**Indijski gospodin:** Prije izvjesnog vremena u Calcutti su održali „Tjedan sprječavanja okrutnosti prema životinjama“.

**Šrila Prabhupada:** To je još jedna glupost. Govore o sprječavanju okrutnosti, a imaju na tisuće klaonica. Shvaćaš? To je još jedna glupost. Svakodnevno se okrutno ponašaju prema životinjama, a onda osnivaju društvo da bi to spriječili. To je poput bande lopova koja sebe naziva „Dobrica i društvo“ (Good man and company).

**Indijski gospodin:** Htio sam samo pitati...

**Šrila Prabhupada:** Odgovorit ću ti prije nego li i postaviš pitanje. Njihova je filozofija da je okrutno kada životinja nije dobro

nahranjena. Zato ju je bolje ubiti nego pustiti da umre od gladi; to je njihova teorija, zar ne?

Bob: Da.

Šrila Prabhupada: Oni kažu: „Bolje ju je ubiti nego da pati.“ Ta se teorija javlja u komunističkim zemljama. Neki starac, djed, možda pati, zato je bolje da ga ubijemo. U Africi postoje ljudi koji priređuju gozbu nakon što ubiju svoga djeda.

Syamasundara: Pojedu ga?

Šrila Prabhupada: Da.

Bhakta: Moj ujak i ujna nisu mogli povesti svoga psa kad su se selili u jednu prekomorsku zemlju. Zaključili su: „Jadan pas, srce će mu pući bez nas,“ i dali su ga uspavati, ubili su ga.

Šrila Prabhupada: Čak je i Gandhi jednom ubio tele ili kravu jer je jako patila. Gandhi je naredio: „Nemojte dopustiti da pati, ubijte je.“

Giriraja: Jučer si rekao da duhovni učitelj može patiti zbog grješnih djela svojih učenika. Što podrazumijevaš pod grješnim djelima?

Šrila Prabhupada: Na inicijaciji obećavaš: „Pridržavat ću se regulativnih načela.“ Ako ih se ne držiš, to je grješno. Jako jednostavno. Prekršiš obećanje i radiš gadne stvari – onda si grješan. Nije li tako?

Giriraja: Da. Ali postoje stvari kojima si nas poučio i koje pokušavamo napraviti, ali još uvijek ih ne možemo napraviti savršeno.

Šrila Prabhupada: Pokušavaš napraviti, a ne možeš? O čemu je riječ?

Giriraja: Pažljivo mantranje, primjerice. Ponekad pokušavamo, ali...

Šrila Prabhupada: To nije pogreška. Pretpostavimo da pokušavaš nešto napraviti, ali zbog neiskustva ponekad ne uspijevaš. To nije pogreška. Pokušavaš. U *Šrimad-Bhagavatamu* postoji stih koji kaže da Krišna oprašta *bhakti* koji daje sve od sebe, no zbog nesposobnosti ponekad ne uspijeva. I u *Bhagavad-giti* je rečeno – *api cet suduracaro bhajate mam ananya-bhak*. Ponekad čovjek zbog starih navika – navika je druga priroda – nenamjerno učini nešto besmisleno. To ne znači da je loš, ali mora se kajati zbog toga što je učinio i nastojati koliko je god moguće da to ne ponovi. Ponekad je, unatoč odlučnom nastojanju, *maya* tako jaka da postavlja zamke na svakom koraku. U takvom se slučaju može oprostiti. Krišna oprašta. Ali ne oprašta onima koji to rade namjerno. Najveća je uvreda ako mislim da mogu činiti svakojake gluposti jer će sve to biti poništeno zato što mantram.

New York 4. Srpanj 1972.

**Bob:** Primio sam vaše ljubazno pismo.

**Šrila Prabhupada:** Ti si vrlo inteligentan mladić. Pokušaj razumjeti filozofiju. To je jako važno. Ljudi trate tako puno energije na udovoljavanju osjetilima. Nisu svjesni onoga što ih očekuje u sljedećem životu.

Sljedeći život postoji, no budalasti ljudi su neuki.

Ovaj život je priprema za sljedeći, a oni to ne znaju. Suvremenom obrazovanju sa svim njegovim sveučilištima u potpunosti nedostaje ovo jednostavno znanje. Medicinska je činjenica da se svakog trenutka tijelo mijenja. Nakon napuštanja ovoga, morat ćemo prihvatiti drugo tijelo. Kako ćemo prihvatiti drugo tijelo? Kakvo tijelo? I to se može doznati. Školuje li se netko, primjerice, može razumjeti da će, nakon što prođe ispite, postati inženjer ili liječnik. Slično tome, u ovom se životu možeš pripremiti da postaneš nešto u sljedećem.

**Barbara (Bobova žena):** Možemo li odlučiti što želimo biti u sljedećem životu.

**Šrila Prabhupada:** Da, možeš to odlučiti. Mi smo odlučili da sljedeći život idemo Krišni. To smo odlučili – da se vratimo kući, natrag Bogu. Pretpostavimo da želiš postati inženjer ili liječnik. Imajući na umu taj cilj, pripremat ćeš se i obrazovati. Slično tome, možeš odlučiti šta ćeš raditi sljedeći život. Ako ne odlučiš ti, materijalna će energija odlučiti umjesto tebe.

**Barbara:** Je li moguće da sam prošli život bila svjesna Krišne? Da sam bila Krišnin bhakta koji se sada ponovno vratio?

**Sila Prabhupada:** Nije važno jesi li bila bhakta ili nisi, već da to možeš postati sada. Iskoristi priliku koju ti pruža Pokret svjesnosti Krišne. Kad je neko savršen Krišnin bhakta on se ne vraća. Međutim postoji li u njemu neki mali nedostatak, moguće je da će se vratiti. U tom se slučaju vraća u dobru obitelj.

*sucinam srimatam gehe yoga-bhrasto 'bhijayate* – „Neuspješan se yogi rađa u religioznoj, aristokratskoj obitelji.“ Ljudska inteligencija može odlučiti o budućnosti. Životinja to ne može učiniti. Mi imamo moć rasuđivanja. Učinim li ovako, imat ću od toga koristi; učinim li onako, neću imati koristi. To postoji u ljudskom životu i trebaš to upotrijebiti na pravilan način. Trebaš znati koji ti je cilj u životu i odlučiti u skladu s tim. To je ljudska civilizacija.

**Barbara:** Jeste li vi ikada vidjeli Krišnu?

**Šrila Prabhupada:** Da.

**Barbara:** Jeste?

**Šrila Prabhupada:** Svaki dan. Svaki trenutak.

**Barbara:** Ali ne u materijalnom tijelu?

**Šrila Prabhupada:** On nema materijalno tijelo.

**Barbara:** Ali u hramu postoje slike Krišne...

**Šrila Prabhupada:** To nije materijalno tijelo. Ti ga vidiš kao materijalno jer imaš materijalne oči. Zbog materijalnih očiju ne možeš vidjeti duhovni oblik. Zato je Krišna tako ljubazan da se pojavljuje u materijalnom obliku kako bi Ga ti mogla vidjeti. Činjenica da se On, iz Svoje ljubaznosti, pojavljuje u obliku koji ti možeš vidjeti ne znači da ima materijalno tijelo. Pretpostavimo da te kod kuće posjeti predsjednik SAD. To ne znači da je vaš položaj isti. Radi se o njegovoj ljubaznosti. On može iz ljubavi doći u tvoju kuću, ali to ne znači da je na istoj razini kao ti. Slično tome, mi Krišnu ne možemo vidjeti očima koje sada imamo. Zato se on pred nama pojavljuje kao slika ili lik od kamena, drveta. Krišna se ne razlikuje od tih slika ili drveta, jer Krišna je sve.

**Barbara:** Što se događa sa našim duhom nakon naše smrti?

**Šrila Prabhupada:** Dobiješ drugo tijelo.

**Barbara:** Odmah?

**Šrila Prabhupada:** Da. Kao kad mijenjaš stan. Najprije središ svoj novi stan a onda napustiš sadašnji i preseliš se u novi.

**Barbara:** Znamo li onda koje ćemo sljedeće tijelo dobiti?

**Šrila Prabhupada:** Da, pod uvjetom da si osposobljena. Inače će se priroda za to pobrinuti. Ako ne znaš, to znači da si nis pripremila život. Onda će u trenutku smrti tvoj mentalitet stvoriti sljedeće tijelo, a priroda će ti ga isporučiti.

**Bob:** Prabhupada, neki religiozni ljudi tvrde da ih vodi Isus. Je li to moguće?

**Šrila Prabhupada:** Da, ali oni ne prihvaćaju to vodstvo. Isus vodi kršćane govoreći im: „Ne ubij!“, a oni ubijaju. Kako ih onda to Isus vodi? Oni samo kažu: „Vodi me Isus Krist ali ja ne marim za njegove riječi.“ Je li to vodstvo? Hoće li od toga biti koristi? Nikoga od njih ne vodi Isus Krist. To što tvrde nije istina. Jako je teško pronaći čovjeka kojega Isus Krist doista vodi. Isus bi ih mogao povesti, ali oni ne mare za njega. Prihvatili su Isusa Krista koja se ugovorom obvezala preuzeti njihove grijeha. To je njihova filozofija. Oni čine svakojaka grješna djela, a jadni Isus Krist će za to biti odgovoran; to im je religija. Zato kažu: „ Imamo jako dobru religiju. Za sva naša grješna djela umrijet će Isus Krist.“ Je li to dobra religija? Nimalo ne suosjećaju s Isusom. Umro je preuzimajući naše grijeha. Zašto bismo ponovo činili grješna djela? Život tako značajne osobe žrtvovan je zbog naših grijeha, zato bismo trebali prihvatiti Isusovo vodstvo. Ali

ako to promatramo drugačije, kažemo: „Ah, nastavit ću sa svojim grijesima, a Isus će sklopiti ugovor kako bi ih poništio. Otići ću u crkvu, ispovjediti se, a onda ću se ponovno vratiti grješnim djelima.“ Misliš li da to ukazuje na dobru inteligenciju?

**Bob:** Ne.

**Šrila Prabhupada:** Onaj koji Isus Krist doista vodi sigurno će dostići i oslobođenje. Međutim, vrlo je teško pronaći takvog čovjeka.

**Bob:** Što je s „Isusovim poklonicima“, mladim ljudima koji vrlo često čitaju Bibliju?

**Šrila Prabhupada:** Ali nasilje je u suprotnosti sa zapovijedima iz Biblije. Kako mogu ubijati ako se pridržavaju Biblije?

**Bob:** Oni tvrde da u Bibliji piše kako je Isus jeo meso.

**Šrila Prabhupada:** To je u redu. On je mogao bilo što pojesti; on je moćan. No njegova je zapovijed: „Ne ubij! Morate prestati s ubijanjem.“ On može pojesti cijeli svijet ali nas ne možeš uspoređivati s njim. Ne može oponašati Isusa Krista, već moraš poslušati njegovu zapovijed. Onda te Isus Krist vodi. To je prava poslušnost. U *Bhagavad-Giti* je objašnjeno da je Išvara, opunomoćena osoba, može bilo što učiniti, ali mi to ne možemo oponašati. Mi se moramo pokoriti njezinoj zapovijedi. „Učinit ću što mi kaže.“

Čak i ako je Isus Krist jeo meso, ne znaš pod kojima se uvjetima to zbio. On je drugima savjetovao da ne ubijaju a sam je jeo meso. Misliš li da je Isus Krist sam sebi proturječio.

**Bob:** Ne.

**Šrila Prabhupada:** On to ne može učiniti. To je istinska vjera u njega-da on to ne može učiniti. Zašto je onda jeo meso. Moram to slijediti. To je pravi način. Ti nisi Isus Krist; ne možeš ga oponašati. On je svoj život žrtvovao Bogu. Možeš li ti to učiniti? Zašto bi onda trebao oponašati Isusa Krista. Oponašaš Isusa Krista time što jedeš meso. Zašto ga ne oponašaš tako što žrtvuješ svoj život za širenje svjesnosti Boga. Što misliš? Da, kad propovijedaš možeš reći što misliš. Oni se nazivaju kršćanima- ali što rade za Boga?

Uzmimo primjer sunca. Sunce upija mokraću. Možeš li ti piti mokraću? Ako želiš oponašati sunce – „Gle, sunce upija mokraću. Daj da je popijem.“ – Možeš li? Isus Krist je moćan; on može učiniti sve. Ali mi ga ne možemo oponašati; moramo jednostavno slijediti njegove naredbe. To je pravo kršćanstvo. Ne možemo oponašati moćnog čovjeka. To je pogrešno. U našoj je vedskoj književnosti opisano da je postojao ocean otrova i ljudi nisu znali što će s njim. Onda je Šiva rekao: „Dobro, ja ću ga popiti.“ Tako je do dna ispio ocean otrova, zadržavši ga u grlu. Možeš li ti popiti otrov? Ne ocean

– samo jednu šalicu? Pa kako onda možemo oponašati Šivu? Šiva nije nikad savjetovao da pijemo otrov. Dakle, moraš se držati savjeta, a ne oponašati. Ljudi koji uzimaju LSD i marihuanu, kažu da je Šiva običavao pušiti ganju. Ali Šiva je popio cjeli ocean otrova. Možeš li i ti to učiniti. Trebamo prihvatiti Šivine upute. On kaže da je obožavanje Višnua najbolje obožavanje. *Visnor aradhanam param*. Kad ga je Parvati upitala koja je metoda obožavanja najbolja, on je rekao. „ Najbolje obožavanje je obožavanje Gospodina Višnua (Krišne).“

Postoji mnogo polubogova, ali on je preporučio obožavanje Višnua kao najbolje. A bolje od obožavanje Višnua je obožavanje vaišnave. *Tadiyanam* – obožavanje onih koji Ga služe ili onih koji su uspostavili svoj odnos s Njim. Na primjer, mi obožavamo ovu biljku Tulasi. Ne obožavamo sve biljke, ali budući da je Tulasi blisko povezana s Krišnom, Višnuom, mi je obožavamo. Slično tome, ako je bilo koja stvar usko povezana s Krišnom, obožavanje toga je bolje od obožavanje Višnua.

**Bob:** Zašto je to tako?

**Sila Prabhupada:** Zato što će Krišna biti zadovoljan. Pretpostavimo da imaš psa i da ti dođe neki prijatelj i pomiluje ga. ( Sila Prabhupada pravi široke pokrete rukom kao da miluje psa ). Ti ćeš biti zadovoljan. Mislit ćeš: „O, on mi je dobar prijatelj.“ Vidiš kako razmišljaju. To možemo vidjeti – neki prijatelj dođe i kaže: „O, imaš tako lijepog psa.“ ( Smijeh ) (Neki Indijski gosti ulaze u sobu).

**Sila Prabhupada:** Molim vas uzmite malo prasadama. ( Sila prabhupada nastavlja razgovarati sa svojim gostima, ponekad na engleskom a ponekad na hindiju. To je njegov posljednji dan u New Yorku, a njegov avion za London treba poletjeti za samo nekoliko sati. Bob je dovezao auto da bi odvezao Sila Prabhupadu na aerodrom Kennedy. Bhakte žurno hodaju unaokolo, odnose prtljagu u auto, slažu rukopise Sila Prabhupadinog najnovijeg prijevoda i vrše posljednje pripreme.)

**Syamasundara:** Sila Prabhupada sve je spremno. Auto nas čeka.

**Sila Prabhupada:** Onda? Sad možemo ići? Uredu. Hare Krišna!

### Bilješka o piscu

Šri Šrimad A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupada pojavio se na ovom svijetu 1896. u Kalkuti, Indija. Prvi je put sreo svog duhovnog učitelja, Šrila Bhaktisiddhantu Sarasvatija Gosvamija, u Kalkuti 1922.

godine. Bhaktisiddhanta Sarasvati, istaknuti religiozni učenjak i osnivač šezdeset četiri Gaudiya Matha (vedska instituta), zavolio je ovog obrazovanog mladića i naveo ga da posveti svoj život širenju vedskog znanja. Šrila Prabhupada je postao njegov učenik, a jedanaest godina kasnije (1933.) u Allahabadu i njegov službeno inicirani učenik.

Prigodom njihova prvog susreta, 1922. godine, Šrila Bhaktisiddhanta Sarasvati Thakura zamolio je Šrila Prabhupada da raširi vedsko znanje na engleskom jeziku. U godinama koje su slijedile Šrila Prabhupada je napisao tumačenje *Bhagavad-gite*, pomogao Gaudiya Mathu, a 1944. godine je bez ičije pomoći pokrenuo dvotjedni časopis na engleskom jeziku. Uređivao ga je, tipkao rukopise i ispravljao. Čak je i dijelio pojedinačne primjerke i borio se da časopis redovito izlazi. Jednom pokrenut, časopis nikada nije prestao izlaziti. Danas ga izdaju njegovi učenici na Zapadu na više od dvadeset jezika.

Cijeneci Šrila Prabhupadinu filozofsku učenost i predanost, Gaudiya Vaisnava udruženje dodijelilo mu je 1947. godine počasni naziv „Bhaktivedanta“. Šrila Prabhupada se 1950. godine, u svojoj 54. godini života, povukao iz bračnog života prihvativši *vanaprasthu* (red povlačenja) s namjerom da posveti više vremena proučavanju i pisanju. Otputovao je u sveto mjesto Vrndavanu, gdje je živio veoma skromno u povijesnom srednjovjekovnom hramu Radha-Damodare. Tamo je proveo nekoliko godina u intenzivnom proučavanju i pisanju. Godine 1959. prihvatio je red odricanja (*sannyasu*). U hramu Radha-Damodare Šrila Prabhupada je otpočeo rad na svom životnom djelu: prijevodu i tumačenju osamnaest tisuća stihova *Srimad-Bhagavatama* (*Bhagavata-Purane*). Tu je napisao i *Lako putovanje na druge planete*.

Nakon izdavanja tri sveska *Bhagavatama*, Šrila Prabhupada je 1965. godine otišao u Sjedinjene Američke Države da bi ostvario misiju svoga duhovnog učitelja. Napisao je više od šezdeset svezaka ovlaštenih prijevoda, tumačenja i sažetih studija indijskih filozofskih i religijskih djela.

Kada je 1965. došao brodom New York imao je samo nekoliko rupija u džepu. Nakon godinu dana uz velike poteškoće osnovao je Međunarodno društvo za svjesnost Krišne, u srpnju 1966. godine. Pod njegovim brižnim vodstvom, Društvo je za dvanaest godina izraslo u svjetsku organizaciju koja se sastoji od preko stotinu *asrama*, škola, hramova, instituta i poljoprivrednih dobara.

Šrila Prabhupada je također pružio poticaj za izgradnju velikog međunarodnog sjedišta u Sridhami Mayapuri u Zapadnom Bengalu,

Indija. Sličan je projekt veličanstveni hram Krišna-Balarama i International Guest House u Vrndavanu, Indija. Ovo su centri u kojima ljudi sa Zapada mogu neposredno doživjeti vedsku kulturu.

Međutim, Šrila Prabhupadin najveći doprinos predstavljaju njegove knjige. Vrlo cijenjene u akademskim krugovima zbog svoje stručnosti, dubine i jasnoće, koriste se kao udžbenici na brojnim visokoškolskim ustanovama. Njegove se knjige prevode na sedamdeset i pet jezika. Bhaktivedanta Book Trust, osnovan 1972. godine s ciljem izdavanja djela Njegove Božanske Milosti, tako je postao najveći svjetski izdavač knjiga s područja indijske religije i filozofije u svijetu.

Za samo dvanaest godina, unatoč poodmakloj dobi, Šrila Prabhupada je obišao svijet četrnaest puta, održavajući predavanja na svih šest kontinenata. Unatoč tako intenzivnom programu, nastavio je s plodnim spisateljskim radom. Njegova djela predstavljaju pravu riznicu vedske filozofije, religije, književnosti i kulture.

### Pojmovnik

**Acarya** – duhovni učitelj koji poučava vlastitim primjerom.

**Arati** – obred obožavanja Gospodina nuđenjem hrane, plamena, cvijeća i mirisnih štapića.

**Arcana** – devocijski proces obožavanja Božanstva.

**Asrama** – duhovni red života.

**Asure** – bezbožni demoni.

**Avatara** – silazak Svevišnjeg Gospodina.

**Bhagavad-gita** – osnovne upute za duhovni život koje je izgovorio sam Gospodin.

**Bhakta** – osoba koja s predanošću služi Gospodina.

**Bhakti-yoga** – povezivanje sa Svevišnjim Gospodinom u zanosnom predanom služenju.

**Brahmacarya** – učenički život u celibatu; prvi red vedskog duhovnog života.

**Brahman** – Apsolutna Istina; osobito neosobni vid Apsoluta.

**Brahmana** – osoba u *guni* vrline.

**Dharma** – dužnost, vječna prirodna djelatnost živog bića; načela religije.

**Ekadaši** – poseban dan posta namijenjen dubljem osjećanju na Krišnu; pada jedanaestoga dana rastućeg i padajućeg mjeseca.

**Goloka** (Krišnaloka) – najviši duhovni planet u kojem se nalaze Krišnina osobna prebivališta – Dvaraka, Mathura i Vrndavana.

**Gopije** – Krišnine prijateljice pastirice koje su Njegovi najpovjerljiviji sluge.

**Grhastha** – reguliran obiteljski život; drugi red vedskog duhovnog života.

**Gune** – odlike materijalne prirode.

**Guru** – duhovni učitelj ili nadređena osoba.

**Hare Krišna mantra** – vidi: *Maha mantra*.

**Jiva-tattva** – živa bića, koja su Gospodinovi sastavni djelići.

**Kali-yuga** (doba Kali) – sadašnje doba koje označava svađa. Posljednje je u ciklusu od četiri doba, a počelo je prije pet tisuća godina.

**Karatale** – ručne činele koje se koriste u *kirtani*.

**Karma** – plodonošno djelovanje koje uvijek donosi posljedice, dobre ili loše.

**Karmi** – osoba koja je zadovoljna teškim radom radi treperavog osjetilnog uživanja.

**Kirtana** – pjevanje slava Svevišnjega Gospodina.

**Krišna-loka** – vidi: *Goloka*.

**Ksatriya** – ratnik ili upravitelj; drugi vedski stalež.

**Maha-mantra** – velika *mantra* za dostizanje oslobođenja: Hare Krišna, Hare Krišna, Krišna Krišna, Hare Hare/Hare Rama, Hare Rama, Rama Rama, Hare Hare.

**Mantra** – zvučna vibracija koja može osloboditi um od iluzije.

**Mathura** – prebivalište Gospodina Krišne, u blizini Vrndavane, gdje se rodio i kasnije vratio nakon što je u Vrndavani provodio zabave.

**Maya** – (*ma* – ne; *ya* – ovo), iluzija; zaboravljanje svoga odnosa s Krišnom.

**Mayavadiji** – filozofi impersonalisti koji kažu da Gospodin ne može imati transcendentno tijelo.

**Mrdanga** – glineni bubanj koji se koristi pri skupnom pjevanju.

**Parampara** – niz duhovnih učitelja u učeničkom nasleđu.

**Prasada** – hrana produhovljena nuđenjem Gospodinu.

**Sac-cid-ananda-vigraha** – Gospodinov transcendentni oblik koji je vječan, pun znanja i blaženstva.

**Sankirtana** – javno pjevanje Božijih imena, odabrani proces *yoge* za ovo doba.

**Sannyasa** – red odricanja; četvrti red vedskog duhovnog života.

**Swami** – onaj tko vlada svojim umom i osjetilima; osoba u redu odricanja.

**Šastre** – razotkriveni sveti spisi.

**Šravanam kirtanam visnoh** – devocijski proces slušanja i pjevanja o Gospodinu Višnuu.

**Šudra** – radnik; četvrti vedski stalež.

**Tapasya** – strogost; dragovoljno prihvaćanje neudobnosti poradi višeg cilja.

**Tilaka** – povoljni glineni znaci koji posvećuju *bhaktino* tijelo kao Gospodinov hram.

**Vaikuntha** – duhovni svijet u kojem nema tjeskobe.

**Vaisnava** – *bhakta* Gospodina Višnua, ili Krišne.

**Vaisyae** – zemljoradnici i trgovci; treći vedski stalež.

**Vanaprastha** – čovjek koji se povukao iz obiteljskog života; treći red vedskog duhovnog života.

**Varnasrama** – vedski društveni sustav četiri staleža i četiri duhovna reda.

**Vede** – izvorni razotkriveni spisi, koje je prvobitno izgovorio sam Gospodin.

**Visnu** – Krišnina prva ekspanzija koja stvara i održava materijalne svemire.

**Vrnadavana** – Krišnino osobno prebivalište gdje On u potpunosti očituje Svoju odliku dražesti.

**Vyasadeva** – Krišnina inkarnacija koja se pojavila na kraju Dvapara-yuge da bi sastavila *Vede*.

**Yajna** – žrtvovanje; rad koji se obavlja za zadovoljstvo Gospodina Visnua.

**Yogi** – transcendentalista koji, na ovaj ili onaj način, teži jedinstvu sa Svevišnjim.

**Yuga** – razdoblje u životu svemira; postoje četiri *yuge* i one se ciklički ponavljaju jedna za drugom.

Ova knjiga u PDF formatu nastala je kao rezultat truda Hari-Murari dasa iz Banja Luke koji je uložio mnogo vremena u utipkavanje teksta radi vaše duhovne dobrobiti.

